

Časopis o Gori, Gorjankah in Gorjanih
letnik 14, številka 46, Predmeja, september 2010

»LE PLOVI, PLOVI, PUPA MAGNOLIJA ...«

(K fotografiji na naslovnici)

Franc Černigoj

Letošnji prvi maj, za Križno Goro ...
Zorana njiva čaka na seme in sejalca.

Kopljem v črno, bogato pognojeno prst;
stoletja so, upognjeni, grebli vanjo moji predniki.
Pod motiko se zdrobi gruda prsti:
kakor razodetje se iz zemlje odpre okrogla kamrica.
V njej dremlje usnulo življenje ...

Grudo vzamem v roke in zrem v čudež.
Utržem žametast lučnikov list, z roso bogat, in plod položim nanj.
Kot čoln na mirni temni reki se list mi zdi ...
»Le plovi, plovi, pupa Magnolija ...«
šepečem nekdanj nekje prebrano¹.
In še se spomnim:
»Vse je pesem, prav vse ...«²

1 Ivo Svetina: Plovi na jagodi pupa magnolija do zlatih vladnih palač; Obzorja, Maribor, 1971
2 Franc Černigoj: Krušiči se sejalec (Vse je pesem); Obzorja, Maribor, 1978

ivan rudolf

IZJEMNA POT V SVET NAŠEGA ROJAKA IVANA RUDOLFA

Aldo Černigoj

Ivan Rudolf se je rodil na Colu, leta 1936. V prvi razred je hodil v italijansko osnovno šolo, potlej dve leti zaradi vojne šole ni bilo; tako da je prišel na gimnazijo (kakor tudi dosti drugih Primorcev) z zamudo. To je malo nadoknadel s preskokom tretjega letnika nižje gimnazije.

Že zelo zgodaj je pokazal veliko nadarjenost za jezike. Tako se je odločil, da se po končani gimnaziji, leta 1957, vpiše na orientalistiko v Sarajevu. Ker pa tisto leto za ta študij ni bilo zadosti študentov, se je vpisal na pravo v Ljubljani.

Zaradi znanja tujih jezikov in dobrega poznavanja družbenih, političnih vprašanj je bil kmalu po končanem študiju povabljen v Alžirijo, za svetovalca vlade za mladinska vprašanja. Po vrnitvi se je zaposlil najprej na Visoki šoli za politične vede v Ljubljani (današnji Fakulteti za politične vede).

Leta 1967 je bil, še sorazmerno mlad za takšno mesto, izbran za vodjo kabineta predsednika Izvršnega sveta SR Slovenije (vlade) Staneta Kavčiča. Po Kavčičevi odstititvi leta 1972 se je zaposlil na Ljubljanski banki. Od tu se je začela njegova pot v svet. Kot predstavnik Ljubljanske banke je bil najprej nekaj časa v Londonu, pa v New Yorku in San Franciscu; za tem je delal kar sedem let v Libanonu, na predstavnštvu Ljubljanske banke za Bližnji vzhod; nazadnje pa je bil več let v Singapurju, zadolžen za poslovno sodelovanje z bankami v Jugovzhodni Aziji, na Daljnem vzhodu in v Avstraliji.

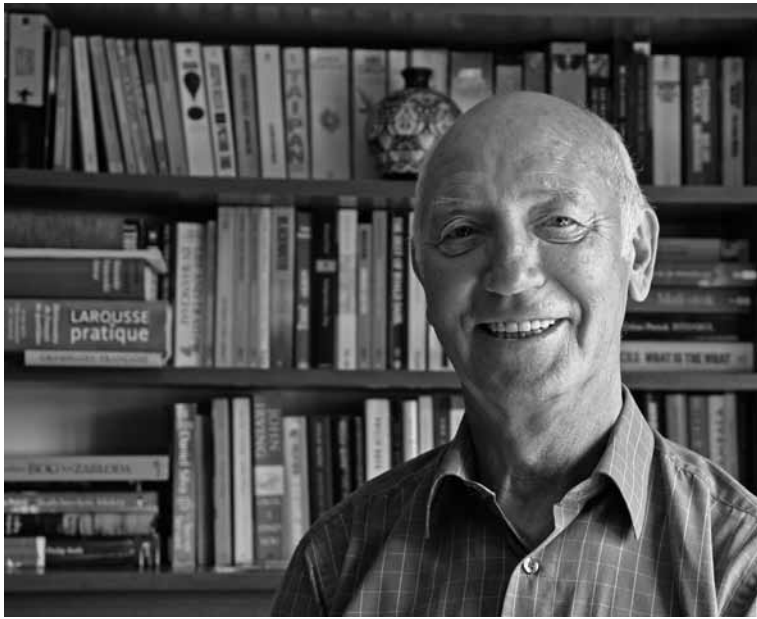
Ta njegov pohod v svet je, vsaj za naše okolje, nekaj izjemnega in kar občudovanja vrednega. Po vrnitvi iz tujine je bil do upokojitve leta 2000 generalni sekretar Ljubljanske banke (Nove ljubljanske banke).

Zdaj je častni konzul Južne Koreje v Ljubljani. Prosti čas pa preživlja v svoji hiši v Črnem Vrhu nad Idrijo.

Zaradi njegove izjemne poti v svet ga je uredništvo Gore povabilo k sodelovanju. Za uvod v sestavke o svojih doživetjih v svetu objavljamo intervju, ki ga je imel z njim njegov sošolec Aldo Černigoj.

Tvoja osnovna šola. Kako se spomniš prvega razreda, ko si hodil v italijansko osnovno šolo? Te je v času vojne, ko šole dve leti ni bilo, kdo kaj učil? Kakšna je bila na Colu šola po osvoboditvi?

V šolo sem šel jeseni 1942. leta, v italijansko seveda. Tisto, kar mi je malega ostalo v spominu, ni neprijetno. Učiteljica Giana, mlada Italijanka, je bila do nas otrok ljubezniva, ni nam brnila govoriti med seboj slovensko, kar je bilo pri drugih italijanskih učiteljih greh brez primere, kaznovan s palico. Potem je Italija kapitulirala, vsi Italijani, s karabinjerji in učitelji vred, so zapustili Col in naslednji dve šolski leti ni bilo pouka. Italijanske oblasti ni bilo nikjer. Nekaj malega nas je učil brati vaški župnik. Doma pa smo ob dolgih zimskih večerih, če je bila luč, sku-

Ivan Rudolf v svetu knjig
Foto: Arhiv Ivana Rudolfa

paj brali kako slovensko knjigo. Te so bile raztresene po hišah, ostanki ljudske knjižnice, ki so jo ukinili Italijani. Ti večeri so še danes trdno zasidrani v mojem spominu, v njem mi odzvanjajo Gregorčičeve in Aškerčeve pesmi, zgodbe iz Slovenskih večernic, ki nam jih je na glas brala mama. Od takrat sem zasvojen z branjem. Nikoli v življenju mi ni bilo več dolgčas, da sem le imel knjigo pri sebi. Z jesenjo, po vojni, se je začela spet šola, to pot slovenska. Še danes občudujem oblast, ki je tako hitro in vneto, čeprav v tistih razmerah samo za silo, poskrbela za šolo in za kruh,

četudi je bilo oboje skromno. Slovensko učiteljstvo je bilo pod italijanskim fašizmom zatrto in po vojni so ga v glavnem nadomestili učitelji iz »Slovenije«, kot smo tedaj rekli domovini, od katere smo bili Primorci 25 dolgih let odtrgani. Bili so mladi, nekateri med njimi samo »priučeni« učitelji. Šola na Colu je bila med vojno poškodovana, zato smo najprej gostovali v vaški gostilni, v tovarni parketov, povsod tam, kjer je le bila streha nad glavo. Vendar je med stenami spet zvenela slovenska beseda.

V nižjo gimnazijo si se zaradi vojne vpisal (tako kot še dosti drugih Primorcev) z zamudo. To si malo zmanjšal s preskokom tretjega letnika. Res da z učenjem nisi imel nikoli težav, vseeno pa gotovo ni bilo lahko naučiti se snov celega tretjega letnika in ruščino kar za tri leta med počitnicami. Kako vidiš danes tisto davno nižjo gimnazijo?

V nižjo gimnazijo sem odšel v Ajdovščino, kot vsi Gorjani, ki smo bili žejni učenosti in katerih starši so se za to odločili. Spričo revščine, ki smo jo tolkli, odločitev, da me dajo v šole, ni bila lahka in še danes sem za to hvaležen staršem in sestri, ki je nosila največje breme. Šola je bila zame nov svet, v katerega so se mi na široko odprla vrata. Na profesorje nimam iz tistih časov niti enega slabega spomina. Bili so prijazni prav tako do nas s hribov kot do »mestnih«. Dejal bi celo, da smo mi s hribov uživali njihovo naklonjenost, ker smo po uspehih nekoliko izstopali. Bili pa smo na začetku malce prestrašeni, boječi, držali smo se pri strani, tako v šoli kot v dijaškem domu. Zase vem, da me je dajalo tudi domotožje. Če se prav spomnim, so nas na začetku pustili domov samo enkrat na mesec. Col je bil samo 9 kilometrov stran, a zame je bila to večja razdalja kot takrat, ko sem šel kot mladenič ob koncu študija na delo v Alžirijo ali kasneje še dlje po svetu. Takrat, v nižji gimnaziji, še nisem imel nobenih načrtov o tem, kaj bom potem, preprosto se mi je zdelo neskončno v redu, da sem v »šolah«, in učil sem se z velikim žarom. Bila pa nas je večina dijakov gori s hribov kar »v letih«, saj smo bili po dve, tri leta starejši od naših vrstnikov iz Doline, ker med vojno nismo imeli šole. Zamudo sem malce nadoknadil, ko sem en razred preskočil. Na prijazno pobudo profesorjev sem med počitnicami predelal snov

tretjega razreda nižje gimnazije, jeseni opravil izpit in tako prišel iz drugega v četrti razred nižje gimnazije. Tega sem bil silno vesel; prav tako pa seveda moji doma. Kljub temu sem prišel na univerzo s polnimi 21-imi leti. Pri teh letih kak priden študent danes že diplomira.

V dijaškem domu, stari barvarni tekstilne tovarne ob Hublju, si preživel kar sedem let. Ni bilo ravno razkošja. Kako se spominjaš tega časa?

Dijaški dom je bil naš drugi dom, vsej skromnosti, da ne rečem revščini navkljub. Morda pa prav zato, saj smo bili vsi, ki smo bili tam, v glavnem reveži. Hrana je bila bolj slaba, tistim časom primerna, veliko polente, zabeljene z ameriško margarino, ki se nam je upirala, veliko jote, mleko v prahu, rumeni sir, tudi ta iz ameriške pomoči. Razkošja res ni bilo. V spalnici nas je bilo najmanj 20 in plevence, napolnjene s koruznim ličkanjem, smo morali pripeljati od doma. Nekega zimskega dne, ko je divjala burja in nosila sneg, smo se zjutraj zbudili v pravo zimsko idilo. Bili smo prekriti z rahlo snežno odejico, saj so okna slabo tesnila pa še kaka šipa je tu in tam manjkala. Sčasoma pa nam je dijaški dom kljub vsemu prirasel k srcu. Postali smo odraslejši, »obvladovali« smo okolje, se lotili športov. Let v višji gimnaziji se spominjam kot enega najlepših obdobij mladosti. Bili smo sila aktivni, vsepovsod: peli smo v gimnazijskem zboru, se poskušali na odru, pri športu, z velikim veseljem sem delal v gimnazijski knjižnici, loteval sem se pisanja, postal sem dopisnik Radia Koper in začeli smo se vnemati tudi za politiko, predvsem pa sem zelo veliko bral. Tako vsestransko aktiven nisem bil poslej nikoli več v življenju, vsaj danes se mi zdi tako. Šolski predmeti so me zanimali prek dolžnosti do učenja, razen matematike, ki je bila ves čas moja šibka točka. Moje posebno veselje so bili jeziki. Nekaj časa sem se učil rusko, žal prekratek čas, kajti ta jezik se mi še danes zdi silno lep, blagozvočen, poetičen. Še danes lahko na pamet zrecitiram nekaj pesmi Puškina in Nekrasova, ki sem se jih tedaj naučil. Tri leta smo se učili latinščine, imenitnega jezika, logičnega kot matematika. Njegovo znanje mi je pomagalo pri učenju italijanščine, francoščine in celo angleščine, da ne govorim o tem, kako prav mi je prišlo na univerzi, pri študiju prava. Znanje smo vsrkavali skozi vse pore, hlatali po njem. Še danes čutim tistih nekaj let v višji gimnaziji kot pravi pohlep po novem znanju, širitvah obzorja. Takrat naša pričakovanja, upi in načrti niso imeli meja. Živelimo prav nekam zanosno, tako se tega spominjam.

Po končani gimnaziji si se najprej vpisal na orientalistiko v Sarajevu. Kako si si zamišljal svoje delo po končanem študiju? Si razmišljal o tem, da se boš potem podal v široki svet?

Kot sem že dejal, so me jeziki zelo zanimali in sklenil sem, da grem na študij orientalistike na univerzo v Sarajevu, kjer je bila takrat edina stolica za arabščino, turščino in farsi (perzijsščino). To se mi je zdelo eksotično, vznemirljivo in bržčas je moja odločitev izvirala tudi iz nekega malce avanturističnega duha, ki celo življenje tli v meni. Précej po maturi sem se potegoval celo za ravno takrat razpisano štipendijo za študij kitajščine v Pekingu, a je seveda nisem dobil. S študijem orientalistike na moje veliko razočaranje potem ni bilo nič in vrnil sem se v Ljubljano ter se vpisal na pravo, ki je bilo moja druga izbira. Ko sem nekemu prijatelju iz Sarajeva kasneje pojamral, da mi je žal orientalistike, mi je dejal, da je morda bolje, da sem šel na pravo, ker bi kot profesor orientalistike takrat najbrž težko dobil službo. Njegov prijatelj, ki je ta študij dokončal, je namreč nikakor ni mogel, a je nazadnje le imel srečo: zaposlil se je v orientalski slaščičarni. No, o kaki diplomatski karieri takrat prav res še nisem razmišljal, me je pa močno vleklo v svet.

In kakšno naključje: po končanem študiju prava se mi je ponudila prilika, da grem za nekaj časa na delo v Alžirijo, ki se je takrat, po dolgi vojni proti Francozom, po 130-ih letih, otresla njihovega jarma. V arabsko državo torej, svet mojih sanj. Ključno za to službo pa je bilo, da sem znal francosko. V Alžiriji sem se potopil v entuziazem komaj dobljene svobode, ki jo je zaživela osvobojena dežela. Delal sem z mladimi ljudmi, na ministrstvu za mladino in šport, ki so se še nedavno borili proti francoski vojski. Leta 1963 sem po svoje spet doživljal veselje in zanos, ki smo ga doživljali samo nekaj let prej mi sami, z osvoboditvijo. Alžirija je bila zelo zanimiva izkušnja v vsakem pogledu.

Tvoj vzpon leta 1967 na pomembno mesto vodje kabineta predsednika izvršnega sveta Staneta Kavčiča je bil presenetljiv; saj si bil izbran za enega Kavčičevih najbližjih sodelavcev! Kako sta s Kavčičem sodelovala? Kako si ga videl kot človeka?

S Kavčičem sva se spoznala leta 1964, pri takrat ustanovljeni reviji Teorija in praksa (ta izhaja še zdaj), kjer je bil on glavni urednik, jaz pa sem delal v uredništvu. Maja 1967 je bil Kavčič izvoljen za predsednika izvršnega sveta, slovenske vlade. Ponudil mi je, da postanem šef njegovega kabineta, kar je bilo zame popolnoma nepričakovano, o čem takem nisem pomislil niti v najbolj drznih sanjah. Bil sem ravno na tem, da grem na podiplomski študij v tujino in se potem posvetim znanstvenemu in pedagoškemu delu na univerzi. Kavčičevo vabilo me je postavilo pred veliko dilemo. Po tehtnem premisleku sem se odločil zanj, ker sem vedel, da je človek novih in smelih idej, da vidi politiko nekoliko drugače kot njegovi starejši partizanski kolegi, ki so takrat vodili Slovenijo, da ni izključujoč in želi pritegniti k delu najbolj pametne in sposobne Slovence, ne glede na njihovo politično opredeljenost. Slutil sem, da misli dati slovenskemu razvoju novo smer. Vsa ta pričakovanja so se začela hitro uresničevati. Kavčič je zbral okrog sebe ekipo tako mladih in z ustaljenimi idejami neobremenjenih kot starejših, modrih in dovolj liberalno mislečih ljudi. Kavčič je bil mož dejanj, ki ni veliko teoretiziral. Hitro je začel udejanjati vizijo o v svet odprti Sloveniji, o gospodarstvu, ki bo izkoriščalo prednosti, ki so ji bile dane. Izrazito je podpiral razvoj moderne industrije, ki naj bi bila tehnološko na ravni zahodne Evrope, spodbujal vlaganja v znanost, moderne komunikacije, elektronsko industrijo, turizem, začeli smo graditi slovenski cestni križ, začet je bil republiški računalniški center. V politiki so zavele nove ideje in ni pretirano reči, da so bili prav takrat vzpostavljeni nastavki demokratične družbe in tudi samostojnosti Slovenije. Tudi glede slovenstva Kavčič ni bil izključujoč. Zamejske Slovence v Italiji in Avstriji ni hotel deliti na »naše« in one druge, »ta črne«. Bil je prvi slovenski politik, ki se je srečeval z enim in drugimi. Zanj so bili vsi Slovenci. Razmišljal je tudi o tem, da se bo treba prej ali slej spraviti tudi s tistimi slovenskimi poveljnimi emigranti, ki si med vojno niso umazali rok s krvjo. No, vse to bi lahko zaslužilo poseben intervju. Kavčič pa mi je bil tudi človeško zelo blizu: prijazen, veder, neumoren delavec, rad je imel knjige, njegovi politični pogledi niso bili zamejeni s partijskimi šablonami.

Kot je znano, se to ni končalo dobro. Kavčič se je prav spričo takšne politike in takšnih dejanj zameril mnogim doma in v Beogradu. Neki slovenski vodilni politik tistega časa je kasneje cinično dejal, da je bil Kavčič petelin, ki je prezgodaj zapel, in takšnim petelinom so gospodarji običajno zavili vrat. Kavčič je bil po dobrih petih letih prisiljen odstopiti s funkcije predsednika vlade in se umakniti v neprostovoljni pokoj, star komaj 53 let. Službo bi bržčas izgubil tudi jaz, a me je vzel v Ljubljansko banko njen takratni generalni direktor, izjemen bančnik in gospodarstvenik

Niko Kavčič, s katerim še danes prijateljujeva (kmalu bo čil in zdrav dopolnil 95 let!). Tudi on se je bil kmalu za tem prisiljen umakniti iz banke, saj je bil kot bančnik vpet v uresničevanje Kavčičevih programov v gospodarstvu.

Pet let, preživetih pri delu s Stanetom Kavčičem, me je zaznamovalo do dandanes, mi odprlo nova obzorja, me navdalo z liberalnim duhom, kar zadeva politiko, lahko bi skoraj dejal, da smo bili nekakšni socialni demokrati. Moje poklicno in tudi osebno življenje se je s to službo obrnilo v popolnoma drugačno smer od tiste, ki sem ji po univerzi mislil slediti, a mi tega ni bilo nikoli žal. Bilo pa mi je hudo, da je bil ta novi smeli in obetajoči tok v razvoju Slovenije tako surovo prekinjen.

Poblize ti je bilo dano spoznati tudi drugega našega pomembnega politika, Milana Kučana. V družbi z njim včasih tudi planinariš. Bi lahko rekel o njem dve, tri besede, ki bi zanimale naše bralce?

S Kučanom prijateljujeva že od študentskih let in najino prijateljstvo se je kalilo tudi na poteh po hribih. Kot gornik je bil hiter, da smo ga komaj dohajali, in imeniten gorski tovariš. Sicer pa je o njem skoraj vse znano. Zame sodijo med njegove vrline njegova velika politična modrost, pogum, socialna občutljivost in državniška preudarnost. Vse to je vgradil tudi v slovensko osamosvojitvev, katere najpomembnejši soustvarjalec je bil, čeprav mu to nekateri nikakor nočejo priznati.

Pot v svet ti je odprlo znanje tujih jezikov. Kako si se jih učil? Kako daleč si prišel v angleščini, francoščini, ruščini in drugih jezikih?

No, res je, da brez znanja jezikov v tujini ne moreš uspevati, a samo to ni dovolj. V nižji gimnaziji sem se po sili razmer učil najprej eno leto francoščine, potem ni bilo več učitelja in v 2. razredu smo začeli z nemščino. V 3. razredu, ki sem ga z izpiti preskočil, so se učili že tri leta rusko, pa sem jih moral dohiteti. V višji gimnaziji smo nato začeli z angleščino in latinščino. Sam pa sem se zelo trudil, da bi se naučil italijanščine. Prava poplava jezikov pa bore malo znanja, bi dejal. Po končani gimnaziji znanje nobenega od teh ni bilo prav veliko. Na univerzi sem se potem precej intenzivno učil francosko (in k francoščini se zdaj spet vračam), kasneje tudi angleško in italijansko. K ruščini in nemščini se nisem nikoli več vrnil. Ko sem šel kot začetnik v bančnem poklicu na prakso v London in potem v New York in San Francisco, sem bogatil svoje znanje angleščine. Ta je bila moj delovni jezik tudi na delu na Bližnjem vzhodu (v Libanonu mi je prišla zelo prav tudi francoščina) in v Singapuru. Vendar se mi zdi, da je še danes moje znanje daleč od popolnosti, zlasti če ga primerjam z angleščino, ki jo govorita moja dva otroka, šolana v angleških šolah, kjer smo živeli. Jeziki so neizmeren svet, poln lepot, izzivov in presenečenj. Nikoli jim ne prideš do meja. Ko sem hodil po svetu, sem s posebno radovednostjo prisluhnil tujim govoricam, si želel, da bi se lahko z vsakomer pogovarjal v njegovem jeziku. Ni ga hujšega kot ovira v komunikaciji. Nisem slišal jezika, ki bi zvenel neprijetno. Arabščina in farsi, jezik, ki ga govorijo Iranci, sta zelo različna, a izredno bogata. Njun zven je pojoč, prav zanosen, zlasti ko govorijo vzneseni javni govorniki, ko ga poslušam v džamiji, ko bere čustveno poezijo igralec. Jeziki Daljnega vzhoda, kjer sem se srečeval z njimi šest let, so spet nekaj drugega, druga lepota in bogastvo. Sicer pa sem pri svojem potepanju po svetu spoznal, da ljudem v njihovi domovini hitro in globoko sežeš do srca, se jim približaš, če jezik ni ovira, če si spoštljiv do njihovega

načina življenja in tudi če imaš rad njihovo hrano. Jaz sem rad in z zanimanjem poskusil vsako jed, od ameriškega hamburgerja do krokodiljega repa na žaru in juhe iz lastovičjega gnezda. K sreči je v tem pogledu avanturistka tudi moja žena. Hrana je bila sploh deležna mojega velikega zanimanja, ko sem hodil po svetu. Skozi njo spoznaš ljudi, njihove okuse, civilizacijo pa še uživaš zraven. Na hrano in vino se veže nešteto mojih spominov na tuje kraje. Kakšni neverjetni okusi, kakšne kombinacije, kakšna lepota in kakšni užitki!

Bi opisal na kratko postaje na svoji poti predstavnika Ljubljanske banke v tujini? Kakšne naloge si tam opravljal? Kako je potekalo tvoje delo na teh predstavništvihi?

Ljubljanska banka je imela od vsega začetka to srečo, da je imela na čelu izjemne ljudi, svetovljane, odprte v svet, ambiciozne, vizionarje. Širitev banke v svet je bil pomemben del njihove poslovne politike. V prvih desetih, petnajstih letih je odprla več deset poslovnih točk v svetu: predstavništva, biroje za zbiranje prihrankov naših delavcev na tujem, lastne banke in mešane banke s tujimi bankami. Njena mreža je segala od Tokija do New Yorka, od Stockholma do Nairobijskega, Johannesburga in Caracasa. Sam sem služil na dveh mestih, sedem let v Bejrutu, od koder sem poleg Libanona pokrival države Bližnjega vzhoda (spet bi mi prišla prav arabščina!), potem pa 6 let v Singapuru, kjer sem »obdeloval« države Jugovzhodne Azije, Južno Korejo, Avstralijo in Novo Zelandijo. Obe delovni mesti sta bili po poslovni plati velik profesionalni izziv. Na obeh sem kot jugoslovanski bančnik dobesedno oral ledino in pri tem zelo užival. Tudi po osebni plati je bilo to življenje izredno zanimivo, tako zame kot za družino. V Bejrutu je bilo posebej vznemirljivo, mnogokrat tudi resno nevarno, spričo državljanske vojne, ki smo jo skoraj vsa tista leta doživljali, pravzaprav živeli z njo. Podoživljal sem svoja otroška vojna leta in se prepričal, kako žilavi smo lahko ljudje, kako hitro se lahko prilagodimo izjemnim situacijam.

In kaj sem delal kot predstavnik največje slovenske banke? Vzdrževal sem stike z bankami v državah, za katere sem bil zadolžen, pomagal pri pridobivanju kreditov za slovenska podjetja, iskal za njih posle, jim pomagal utirati pot na nove trge, jim pomagal vzpostavljati poslovne zveze s tujimi kupci našega blaga, z investitorji, ki so iskali izvajalce gradbenih in drugih del, zbiral sem poslovne informacije, ki so zanimale naše gospodarstvenike. Skratka, zelo pisano in zanimivo delo, ki me je pripeljalo do stotin zanimivih ljudi vseh vrst, me z nekaterimi tudi za dolgo prijateljsko povezalo.

Kakšne so tvoje naloge kot častnega konzula Republike Koreje?

Častni konzul sem postal pred dobrimi 11 leti. K temu me je nagovoril gospod Ban Ki Mun, takratni veleposlanik Južne Koreje na Dunaju, kasnejši korejski minister za zunanje zadeve in sedanji generalni sekretar Združenih narodov. Zame se je bržčas odločil zato, ker sem že nekoliko poznal Korejo, ker sem kot predstavnik Ljubljanske banke v Aziji skrbel za poslovne stike s to državo in sem tja večkrat potoval.

Moja prva »konzulska« skrb je, da pomagam državljanom Južne Koreje v Sloveniji, če je za to potreba, seveda. Zdaj jih je tu kakih 15. Med njimi sta tudi dva profesorja korejskega jezika na Filozofski fakulteti v Ljubljani, to moram posebej povedati. Korejščino in korejsko kulturo poučujejo že nekaj let in meni je v posebno veselje, da je študentov več kot 20. Največ časa pa posvečam pospeševanju poslovnih stikov med slovenskim in korejskim gospodarstvom. Ta prizadevanja smo junija letos kronali s pomembno gospodarsko konferenco, na kateri se je zbralo

več kot 100 predstavnikov večjih podjetij iz obeh držav. Organizirali smo že tudi nekaj kulturnih izmenjav in te postajajo čedalje pogostejše. Skupaj s Cankarjevim domom v Ljubljani bomo čez dve leti pripravili leto korejske kulture. V posebno veselje mi je, da Osnovna šola na Colu že nekaj let vzdržuje stike s šolo v Južni Koreji in seznanja učence z zanimivostmi te daljne dežele. Naštel sem le nekaj svojih nalog, je pa še vrsta drobnih opravil, kajti čedalje več Slovencev potuje v Korejo ali posluje s tamkajšnjimi podjetji in temu mora streči tudi naš konzulat.

Že v nižji gimnaziji smo se eni, Rudi Pergar, ti in jaz poskušali v pisanju. Nekaj črtic si v času gimnazije objavil v Mladih potih. Potlej pa, vsaj leposlovja nisi več pisal. So številne obveznosti, ki si jih imel, povsem izrinile to tvoje zanimanje ali si ga samo odložil na poznejši čas; ki je morebiti prišel zdaj?

Pisanje me je mikalo in v meni živelo tako rekoč vse življenje, vse do danes, lahko rečem. Vedno sem nekaj praskal po papirju. Besede so posebna lepota, nizati jih v stavke je izziv in veselje. No, pravega talenta za to, da bi bil literat, zagotovo nimam. So pa bili tisti poskusi s pisanjem v gimnaziji zame lepi. Nikoli ne bom pozabil, kako mi je bilo pri duši, ko sem zagledal v Mladih potih natisnjen svoj prvi prispevek. Kar zameglilo se mi je pred očmi. Pisanja nisem pravzaprav nikoli popolnoma opustil. S kolegom s fakultete Savinom Joganom sva v študentskih letih v Mladih potih objavila najino raziskovalno seminarsko nalogo, za katero sva dobila celo študentsko Prešernovo nagrado. Moje pisanje se je z »literarnega« področja preselilo na sodelovanje s časniki. Ko sem delal v Alžiriji, sem pošiljal svoje prispevke Mladini. O našem doživljanju državljanske vojne v Libanonu sem pisal v (Ljubljanski) Dnevnik in Teleks. Ko sem delal pri Kavčiču, sem redno pisal komentarje za Ljubljanski dnevnik (pod psevdonimom). Sodeloval sem tudi z Delom, z nekaterimi lokalnimi časopisi. Posebej rad sem pisal reportaže o svojih doživljanjih tujega sveta. Nazadnje sem dve ali tri objavil pred leti v Poletu. Z velikim veseljem objavim kaj v Colskem časniku, no, in zdaj se ponujam tudi Gori. In skoraj vse življenje sem si nekaj zapisoval, posebej na potovanjih, kar počnem še danes. Veselje do pisanja se me torej kar drži; a se mu vseeno nisem posvetil, tudi zdaj, po upokojitvi ne, tako kot si se mu ti.

Si gotovo eden redkih, ki ob vseh obveznostih v službi in družbi ves čas tudi dosti bere leposlovna dela; včasih v angleščini, še tudi prej, ko so bila prevedena v slovenščino. Kaj ti pomeni leposlovna knjiga? Dopolnitev trdega, na videz suhoparnega dela na finančnem področju? Estetski užitek? Globlje spoznavanje življenja prek literature?

Kot sem že prej nekje rekel, sem z branjem obseden že od rane mladosti. Ko sem pasel krave, sem najraje bral in zdelo se mi je, da so mi krave hvaležne, saj jih nisem nikamor preganjal, samo za njimi sem se pomikal s knjigo. Gimnazija je bila za branje pravi raj, saj je bilo v ajdovski Lavričevi knjižnici in v gimnazijski knjižnici knjig na pretek. Kot že rečeno, spričo knjig mi ni bilo v življenju nikoli dolgčas. In kaj mi pomeni branje? Užitek nad dobrim literarnim delom, nad pisateljevim stilom, nad lepim besediščem, potegne me tudi zgodba, a ta ni nikoli prevladujoča komponenta v užitku branja. Zadnja leta sem zelo predan ameriški literaturi, imajo zares nekaj sijajnih sodobnih pisateljev, ki me vedno znova presenečajo. Sploh imam zelo rad pisatelje angleškega jezikovnega področja: iz Indije, Pakistana, Afrike. Sicer pa dobrih pisateljev in dobrih del mrgoli. Že samo novim delom enega jezikovnega področja je skoraj nemogoče slediti, zato človek skrči svojo radovednost na nekaj pisateljev. Kakšen užitek je brati Američane Austerja,

Rotha, Franzna, Japonca Murakamija, Latinoameričana Marquesa ali Lloso, angleškega Indijca Rushdija. No, a vračam se tudi h klasikom. Neverjetno je, kako vsem čarom interneta in poplavi drugih modernih komunikacijskih sredstev knjigam, literaturi še zdaleč ni odzvonilo. Kljub temu, da postaja čas nadvse dragocena dobrina, izhajajo izjemni debeli romani in se prodajajo v sto tisočih, milijonih izvodov, se prevajajo v vse pomembnejše jezike, se znova in znova ponatiskujejo.

Svet pretresajo hudi gospodarski, finančni problemi. Kako kot finančni strokovnjak gledaš nanje? Kje vidiš rešitev? Kako globoko moramo še padati, da se bo vse to ustavilo in se spet obrnilo gor?

V današnjih negotovih razmerah, ki vladajo v gospodarskem in finančnem svetu, je težko in nehvaležno napovedovati, kam bodo stvari krenile. V hudo krizo, ki jo preživlja ves svet, nas je pripeljal predvsem pohlep, hlastanje za hitrimi zaslužki, pomanjkanje poštenosti in morale. Ob pomanjkanju doslednega nadzora nad finančnimi institucijami in načinom njihovega delovanja se katastrofi skoraj ni bilo mogoče izogniti. Svet pa je danes tako trdno povezan, globaliziran, da se je huda bolezen iz Združenih držav Amerike tako rekoč čez noč razširila na ves svet. Čeprav zadnje čase zaznavamo nekatere premike na boljše, se še ne gre veseliti. Kot bi včasih rekli pri nas: nismo še s ta zadnjo premo doma. Do popolnega okrevanja je prav gotovo še daleč in tako, kot je bilo, najbrž še zlepa ne bo več, če sploh kdaj bo. Potrebna je zares temeljita reforma finančnega sistema, dosleden in učinkovit nadzor nad njim. Pohlep je težko ozdraviti in ljudje, ki so nesramno, brez vsakih moralnih zavor izkoriščali prilike na finančnem trgu, dobesedno zavestno goljufali, bodo zagotovo poskušali početi to znova in znova, če jim tega ne bo preprečeval pravi nadzor.

Ti je po tolikih letih življenja v muslimanskih državah lažje razumeti vse to, kar se danes godi v tem svetu? V srednjem veku so bile nekatere muslimanske države na visoki kulturni ravni. Kaj vse so doprinesle v filozofiji, medicini, znanosti, arhitekturi. Naši križarji so bili proti njim res pravi barbari. Kje se je potlej zalomilo, da danes, na nek način, ne morejo več v korak z zahodnim svetom?

Temu je botrovala cela vrsta vzrokov, ugotavljajo zgodovinarji. Potem ko so Turki prodrli do Bizanca in ga zavzeli, so se posvečali v prvi vrsti osvajanju novih ozemelj, zavzeli vse to, kar imenujemo Bližnji vzhod, arabski svet, od obal Omana do Egipta in še dlje na zahod. Evropa pa je tisti čas začejala svoj vzpon v kulturi in znanosti (renesansa!). Njeni mornarji so odkrili Ameriko, obpluli Afriko in odprli pot do novih dežel Daljnega vzhoda. Arabski svet, ki ga je obvladoval Otomanski imperij, je vse to vzvišeno podcenjeval, gledal zviška na evropska odkritja, kulturo in ni sledil napredku. Imeli so druge prioritete. Kasneje je svoje storila še kolonizacija arabskega sveta. Tujce in vse, kar je bilo njihovega, so domačini sprejemali z odporom in zavračanjem. To vse pa je vodilo v usodno zaostajanje. V novejšem času se je temu pridružil še verski radikalizem, ki je našel plodna tla v politiki vodilnih zahodnih sil. Te so se iz strateških razlogov, predvsem zaradi zagotavljanja nafte, zatekale k vojaškim in drugim posegom v suverenih državah, kar je, popolnoma razumljivo, vodilo v še večji odpor domačinov, v odklanjanje »zahodnega«, v radikalizacijo odnosov z, recimo, »razvitim svetom« in nazadnje v nesprejemljiv terorizem. V arabskem svetu sem živel dovolj dolgo in po njem hodil s široko odprtimi očmi, da lahko z gotovostjo rečem, da so Arabci prav takšni

ljudje kot mi in da med nami, razen morda verskih, ni prav velikih razlik. So nadvse gostoljubni ljudje, prijazni, v glavnem dobro izobraženi in, naj se sliši še tako čudno, tolerantni. Tako jaz kot moja družina smo doživeli nešteto, ne pretiravam, stvari, ki so nam vse to potrdile. Bili smo deležni njihovega gostoljubja, tudi zaščite in ljubeznivosti, ko smo vse to najbolj potrebovali. Še danes nas z nekaterimi prijatelji v Libanonu in drugod vežejo trdne vezi, čeprav se že dolgo nismo videli. Fanatikov, verskih in političnih, in teroristov je med Arabci le peščica, a žal so njihova dejanja tako odmevna, da jih mi na zahodu potem vse mečemo v isti koš.

Kaj pa tvoja filozofija? Tvoj življenjski moto? Bi lahko rekel, da je kakšen filozof ali filozofska smer posebej vplivala nate?

Kar zadeva filozofijo, sem bil zmerom bolj pragmatičen. V mladih letih me je za zmerom zanimalo marksizem, to že moram reči. Sicer pa se s filozofijo nikoli nisem posebej ukvarjal, prebral pa sem kar nekaj tega, a bolj iz intelektualne radovednosti kot iz iskanja drugačnih opredelitev, ki naj bi mi bile vodilo v miselnem življenju.

Kako gledaš, ob vseh nesrečah, ki nas zadevajo, na prihodnost človeštva?

Po naravi sem optimist, to sem bil vse življenje in tudi ostajam na stara leta. Vendar me stvari, ki smo jim priča, močno zaskrbljujejo. Spričo stvari, ki so udarile na površje ob sedanji krizi, še posebej to, kar vidimo in doživljamo v Sloveniji, začne tudi meni optimizem polagoma usihati. Požrešnost je prignana do skrajnih meja. Kaj vse so počeli in počenjajo naši na novo pečeni bogataši, kaj vse so pripravljene storiti za to, da si bodo napolnili žep, kako nimajo niti najbolj osnovnega občutka za sram, za poštenost. In med njimi so tudi politiki, včerajšnji zaslužni osamosvojitelji. To ne more imeti dobrega konca, saj se erozija morale in poštenosti počasi prenaša na širši krog ljudi. Razdvojenost naše družbe, delitve na takšne in drugačne, naraščajoča nestrpnost do drugače mislečih ali verujočih, pomanjkanje služb za mlade, naraščanje revščine, vse to me navdajo z zaskrbljenostjo za prihodnost. Sprašujem se, v kakšnem svetu bosta živela moja dva odrasla otroka in v kakšnem šele moj majčkene vnuk.

Na svoji poti si srečal dosti ljudi z vseh področij dejavnosti. Bi lahko povedal, kateri so naredili nate največji vtis?

Politika Stane Kavčič in Milan Kučan, pesnika Tone Pavček in Ciril Zlobec, svetovno znani nevrokirurg Vinko Dolenc. Zelo sem ponosen, da so vsi ti tudi moji prijatelji (Kavčič je seveda že dolgo tega umrl). Od tujih pa nekdanji predsednik Singapura Lee Kwan Yu in sedanji generalni sekretar Združenih narodov Ban Ki Mun (za katerega mi je v čast, da sva dobra znanca še iz časov, ko je bil korejski ambasador na Dunaju). Vsak po svoje je pustil globoke sledi v svoji in nekateri od njih tudi v mednarodni družbi.

Ivan Rudolf z Njegovo ekselenco g. Ban Ki Munom, ob odprtju konzulata Republike Koreje v Ljubljani, maj 1999
Foto: Arhiv Ivana Rudolfa

Rad hodiš v hribe. Bi opisal nekaj svojih najbolj zanimivih poti, vzponov na gore?

Med svoje največje gorniške dosežke štejem seveda vzpon na 5895 metrov visoki najvišji vrh Afrike, Kilimandžaro. Vzpon in spust mi je vzel kar 5 dni, a bilo je nepozabno, čeprav naporno doživetje. Bil sem na Mont Blancu, najvišjem vrhu Evrope. Z znanim slovenskim alpinistom Vikijem Grošljem sem pred nekaj leti smučal z Monte Rose (4634 m), na kar sem še posebej ponosen. Ko sem živel v Singapuru, se mi je ponudila prilika, da sem se povzpел na najvišji vrh Jugovzhodne Azije Gunung Kinabalu (4095 m), na otoku Borneo. Enega od službenih obiskov na Tajvanu sem izkoristil za vzpon na njihov najvišji vrh Yu Shan (3952 m). Tudi Indonezija ima kar nekaj vrhov, ki segajo prek 3000 metrov visoko. Povzpел sem se na dva od njih, na Bromo na Javi in Agung na Baliju. Najvišji vrh Južne Koreje Hala San, ki leži na njihovem južnem otoku Jeju, meri sicer samo 1960 metrov, a je zanimiv in vzpon nanj prijetna epizoda. Vsi ti gorniški pohodi so bili čudovita doživetja, nekateri od njih vznemirljiva avantura, še posebej tisti v azijskih tropih. Prav vsi so mi ostali v živem spominu in nanje se v mislih kar pogosto vračam.

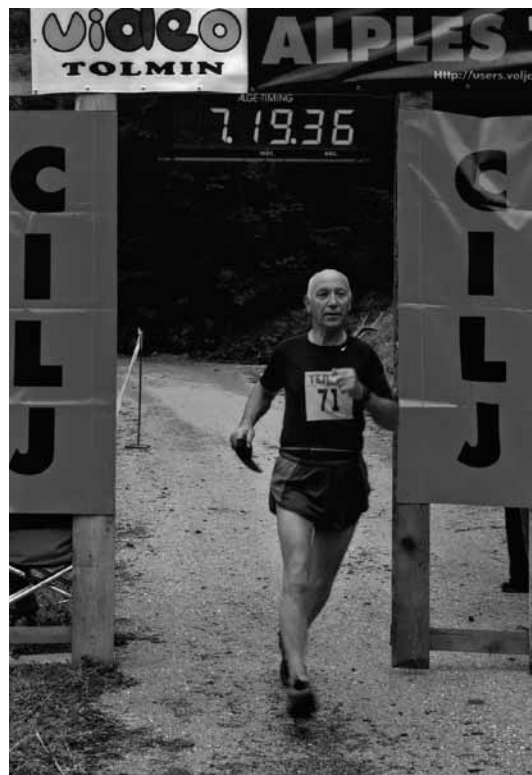
Krivično je, da omenjam samo tuje gore. Skoraj vse življenje pa najraje zahajam v naše hribe, kamor me pogosto s turnimi smučmi zanese tudi pozimi. Smučati s Kredarice v Krmo, z Rodice na bohinjsko stran ali v Baško grapo, spod Križke stene v Krnico, z Velikega Draškega vrha na Konjščico so zame zmerom znova doživetja, polna adrenalina in lepote. Ampak ena najlepših poti še zmerom ostaja zame pot po robu naše Gore, od Cola do Predmeje, Otlice ali narobe. Po njej sem popeljal že veliko prijateljev, tudi tujce, in vsakdo je bil spričo pogledov na Vipavsko dolino, prek Krasa, tja do bleščave našega morja očaran.

Kaj pa maraton? Koliko si jih že pretekel? Kako se počutiš ob koncu? Pa občutek zmage nad tako velikim podvigom?

Tečem kar redno že skoraj 50 let. Tekaška oprema me je spremljala, in me še, kamorkoli grem. Na tek imam zelo lepe spomine: tekem pod cvetočimi češnjami v Tokiu, po parkih v Hongkongu, ob jezerih in rekah na Novi Zelandiji, po hrupnih ulicah Seula, ob znameniti operi v Sydneyu, Centralnem parku v New Yorku, po obali jezera Titicaca v Boliviji (tu me je zaradi višine skoraj pobralo), ob Tigrisu v Bagdadu pa še na stotih drugih krajih. Sama nepozabna doživetja! Maratonov nisem pretekel prav veliko in ne morem se ponašati s kakimi posebnimi dosežki, sem pač počasen tekač in tečem zgolj iz užitka. Najrajši se spominjam tistih, ki sem jih pretekel v Aziji: v Manili na Filipinih, kjer smo zaradi vročine startali ob petih zjutraj, v popolni temi, podobno pa je bilo tudi v Singapuru in Bangkoku. Tam vladata velika vročina in popolna vlaga, ampak sčasoma se tega navadiš. Končati maraton je posebno zadovoljstvo, občutek, da zmoreš preteči 42 kilometrov te navda z nekim posebnim ponosom. Pa nek poseben občutek tovarništva, pripadništva množici tekačev. Mene je ob štartih, ko se je sprožila energija tisočev tekačev, oblivala zona. Že kar nekaj let pa maratona po asfaltu ne tečem več, ker čuvam kolena. Zdaj tekam po mehkih gozdnih stezah, po razgibanem terenu, navkreber in navzdol. Kakšen užitek in lepota! Pred nekaj leti sem se podal na znameniti gorski maraton štirih občin, katerega proga se s Petrovega Brda vzpne na Črno prst, se spusti globoko v dno Baške grape, spet vzpne na Porezen in končno spusti nazaj na Petrovo Brdo. Teh 35 kilometrov in 5 tisoč metrov višinske razlike, vzponov in spustov, je treba premagati v 8 urah. Kar lep zalogaj. Uspešno sem ga pretekel trikrat, potem pa še enkrat izven tekme, da sem lahko postal pri 71. letih član ekskluzivnega kluba Graparjev. Zaenkrat sem njegov najstarejši član. Še danes pa se rad spomnim, kako sem za svojo petdesetletnico pretekel 55 kilometrov iz Ljubljane do svojega vikenda v Črnem Vrhu.

Si iskriv, duhovit človek. Bi nam povedal kakšno svoje zanimivo doživetje, najljubšo anekdoto. Ali boš morebiti razširil to v samostojne članke, morebiti knjigo?

V življenju doživi človek veliko zanimivega, kar je vredno spomina. Tega se je tudi pri meni nabralo kar precej. Če bom vrgel na papir, pa ne vem. Ko sem bil na Papui Novi Gvineji, se nam svoje veliko presenečenje odkril tam kar dva Slovenca. Toni, ki je živel v glavnem mestu Port Moresbyu, je bil celo naš rojak, Primorec iz Grgarja. Drugi pa je bil misijonar Jožko iz okolice Kamnika. Živel je v misijonu daleč v džungli, med domačini, ki so živeli malodane v kameni dobi. Učil jih je, kako naj si napravijo trdnjše hiše, izkopljejo vodnjak in druge praktične reči, ki bi jim izboljšale življenje. Pravil mi je, da so bili ti ljudje še nedavno tega ob posebnih prilikah kanibali. Ta »razvada« je že skoraj povsem izginila, mi je dejal, a se še najde kak primer. Nedavno tega, je pravil, da je obiskal staro ženico, ki je živela daleč od misijona. Pred kočo si je pekla zajeten kos mesa, ki je bil Jožkotu sumljiv. Ko je drezal vanjo z vprašanji, od kod meso, mu je povedala, da so ji ga prinesli sorodniki, ki so ubili hudobnega pripadnika sosednjega plemena.

Ivan Rudolf na cilju: 4. gorski maraton štirih občin (Petrovo Brdo – Črna prst – Huda Južna – Porezen – Petrovo Brdo)

Foto: Arhiv Ivana Rudolfa

Vidiš, mi je dejal dobrodušni Jožko, tudi tu prinesejo sorodnikom koline.

Zanimivo doživetje sem imel kmalu potem, ko sem prišel v Ljubljansko banko, na službeni poti v Centralnoafriški republiki. S helikopterjem smo leteli v džunglo, kjer je imel svoje sečišče Slovenijales. Na poti nas je dobila tropska nevihta in nas zanesla v sosednji Kamerun. In ker je zmanjkovalo goriva, smo zasilno pristali v neki vasici sredi džungle, daleč od najbližjega mesta. Pilot ni mogel vzpostaviti zveze s svojo bazo v glavnem mestu Banguiju in tam so živeli v prepričanju, da je helikopter imel nesrečo ter padel nekje v neizmerni džungli. Ker nas po dveh dneh iskanja niso našli, je upanje, da smo živi, skoraj ugasnilo. To so sporočili tudi moji ženi, ki je bila kakega pol dneva vdova. No, tretji dan smo se le vrnili živi in zdravi in v Banguiju so nam priredili imenitno veselico. Žena je jokala, ko so ji prinesli novico, da me po vsej verjetnosti ni več med živimi. »Pa si res jokala?« sem jo vprašal potem. – »Veš, da sem,« je rekla, »kaj pa bi si sicer ljudje mislili.«

Kaj pa tvoja družina? Ni dolgo tega, ko si postal stari tata. Kakšen občutek ima človek, ko ugleda svoj tretji rod?

Prihod vnuka naju je oba z ženo navdal z novim življenjem, z veseljem, ki ga deliva z Nikčevimi starši. Že delam načrte, kako ga bom prihodnje poletje, ko bo že dovolj velik, dal v oprtnik za otroke in krenil z njim na pot po hribih, tako kot sem nekoč s svojima otrokoma ...

potopisi

KAMBODŽA, BALI

Ivan Rudolf

Znameniti templji na severu Kambodže, znani pod skupnim imenom Angkor Vat, so dražili mojo radovednost zadnjih dvajset let. V času, ko sem živel v tistem delu sveta, niso bili dostopni, ker je tam divjala državljanska vojna. Namesto občudovalcev bogate zapuščine kmerskih vladarjev so tam kraljevali Pol Potovi revolucionarji. Njim slava njihovih mogočnih in kultiviranih prednikov ni pomenila nič, saj so, po njihovem, ustvarjali svet na novo. Angkor Vat sem zato lahko občudoval samo prek knjig, ki so jih napisali tuji arheologi in raziskovalci. Imeli so o čem pisati, saj je cvetoči imperij Kmerov med 9. in 16. stoletjem našega štetja pustil za sabo nekaj deset templjev velikanskega obsega, prefinjene arhitekture in umetniške dovršenosti. Vse to bogastvo se razteza na nekaj sto kvadratnih kilometrih severne Kambodže, nekaj templjev, bolje njihovih ostankov, pa je še tu in tam po državi. Zdaj je Angkor Vat že več let dostopen za ogled. Po koncu krvave vojne je oblast s tujo pomočjo odstranila tisoče min, ki so bile na gosto zakopane po deželi, posebej na gosto pa prav na območju templjev. Kljub temu pa še danes opozarjajo obiskovalce, naj se sami ne oddaljujejo od uhojenih poti, proč od templjev in njihove neposredne okolice, saj ne izključujejo, da leži še kje kak prežeči ostanek dolge vojne.

Singapurska letalska družba nas je odločila v Siem Reapu, kjer smo na letališču za 20 ameriških dolarjev in sliko dobili vizum. Tam nas je že čakal Fin, mladenič, ki nam je bil dodeljen za vodiča. Kot je zgovorno pisalo na njegovi vizitki, je bil »najboljši poznavalec zgodovine«. Pravzaprav mu je bilo ime Tes Viesna, Fin pa je najbrž njemu in njegovemu delodajalcu zvenelo za tujce bolj fino. Bil je imeniten mladenič, ustrežljiv, dobro podkovan ne samo v kmerski zgodovini, pač pa tudi v umetnosti, ki so jo stari Kmeri pustili vklesano v tisočih kvadratnih metrih svojih mogočnih svetišč. Njegova angleščina, pravzaprav amerišščina, je bila, vsaj za tisto okolje, presenetljivo dobra. Do vodičev imam sicer od nekdanj poseben odpor, zato se jih raje na daleč izogibam. A Fin je bil res izjema. Neutrudno se je vzpenjal z nami po strmih stopnicah templjev, za njim smo plezali po grmadah propadajočih zgradb in se motali med zloveščimi koreninami velikanskih dreves, ki stoletja požirajo nekoč bleščeče zgradbe.

Angkor Vat je največji in najbolj ohranjen tempelj med njimi in zato tudi najbolj znan od vseh, kar jih je raztresenih po Kambodži. Kot piše v knjigah, je to največja sakralna kamnita zgradba na svetu. Od daleč se zdi, kot bi bil izklesan iz enega kosa temno sivega peščenjaka, pritovorjenega s sloni in bivoli iz kamnolomov višje na severu. Fino rezane kamnite gmote so čas, tropski lišaji, pripeka in vlaga zvarili v eno. Stopničasti stolpi dajejo templjem edinstven videz, po katerem je ta stara kmerska arhitektura posebej razpoznavna. Pod kamnitimi svodi hodnikov se raztezajo neskončni metri filigransko izklesanih reliefov, ki oživljajo zgodbe iz hindujske vere, iz epa Ramajana, posredno pa slikajo življenje takratnih Kmerov. Njihov imperij se je med 9. in 15. stoletjem našega štetja raztezal daleč prek meja današnje Kambodže. Obsegal je večji del današnje Tajske, Laosa in Vietnama. Njegovi mogočni vladarji so bili očitno namoč vneti za gradnjo, saj so v 500 letih, kolikor so gospodovali kmerskemu cesarstvu, pustili za seboj veličastne zgradbe, ki so jih postavili v čast svojemu hindujskemu in budističnemu verskemu

prepričanju. Ko so zadnje od teh imperatorjev porazile sosednje vojske, ki se očitno niso preveč zmenile za vso to zidano veličastje, je stopila na delo tropska narava. Skozi stoletja je prekrila z bujno vegetacijo vse, kar so prej zidale, klesale in skrbno čuvale generacije podanikov mogočnih vladarjev. Tudi najvišje stolpe so zakrile bohotne krošnje velikanskih dreves, njihove korenine pa so kot lovke orjaških hobotnic ovile zidove templjev, se zrinile v njihove niše in hodnike, se priplazile skozi line, okna in razpoke, kot bi hotele posesati in zmleti vse, kar je ustvaril v božji zanesenosti človek. Nekaj belih popotnikov je že zgodaj naletelo na te zakrite templje, ki jih je požirala džungla. Iz njihovih zapiskov se kaže osuplost nad mogočnostjo in skladno lepoto tega, na kar so naleteli. Sistematične raziskave in opisovanja Angkor Vata in drugih templjev so se lotili Francozi v drugi polovici 19. stoletja. Takrat so tudi začeli krčiti divjo vegetacijo, ki je prekrivala vse to bogastvo, in restavrirati templje. Kakor zveni neverjetno, pa vse kaže, da čisto vse še ni bilo odkrito. Pred nekaj leti so s pomočjo nove tehnologije s sistematičnimi raziskavami iz letal ugotovili, da so v Kambodži še celi kompleksi zgradb, ki so bile človeškemu očesu doslej skrite. Arheologe čaka potemtakem še veliko dela.

Z odkritjem Angkor Vata in številnih drugih templjev se je začelo tudi plenjene tega enkratnega bogastva. Prvi so bili Francozi, ki so bili tako in tako pri koritu. Resnici na ljubo so francoske oblasti v Kambodži, ki je bila skoraj stoletje njihova kolonija, to preprečevale, a zmikavtom, ki so iztržili za čudovite kipe ali pa samo njihove glave, za dele kamnitih reliefov in drugo cela bogastva, ni mogla nobena oblast čisto do živega. Med velikopoteznimi tatovi so bili tu in tam celo visoki predstavniki francoske (*Andre Malraux: Kraljevska pot*) pa tudi kasnejših oblasti. Zgodbe o tem so še danes žive. Tihotapljenje umetnin in trgovina z njimi je bila posebej živa v zadnjih tridesetih letih, ko je do začetka 90. let prejšnjega stoletja divjala v deželi državljanska vojna. Pol Potu in njegovi morilski vojski ni bilo mar milijon in več pobitih rojakov, kaj bi jima bili mar tisoč let stari spomeniki, saj so tako in tako gradili popolnoma novo družbo, v kateri zgodovina in umetnost nista šteli prav nič. Današnja oblast posveča čuvanju teh enkratnih zakladov očitno večjo pozornost, saj po templjih mrgoli domačinov v skromnih uniformah, ki noč in dan skrbijo, da ostane vse na svojem mestu. Odkrivanje in ohranjanje templjev financirajo UNESCO in drugi tuji skladi, ki zahtevajo od kamboških oblasti, da za vsako ceno preprečijo nadaljnjo krajo in vandaliziranje teh nemih prič edinstvene civilizacije. Kljub vsemu pa je menda moč še zmerom dobiti na črnem trgu sosednje Tajske za visoko ceno marsikatero dragocenost iz kamboškega zgodovinskega razkošja.

Fin nas je vodil od templja do templja in nam navdušen nad bleščečo zgodovino svojega naroda razdajal svoje znanje. Ni bil sicer arheolog ali umetnostni zgodovinar, pač pa računalničar, in ker ni dobil zaposlitve v svoji stroki, je računalništvo nadgradil z zgodovino in postal, na svojo veliko srečo, kot je z olajšanjem povedal, vodič tujim turistom po templjih. Razkazal nam je tudi nekaj takih, ki jih tujci redkeje obiskujejo, saj spričo preraščenosti z džunglo ne kažejo vsega svojega skritega bogastva. Nam so bili prav zaradi tega tembolj zanimivi. O novejši zgodovini Kambodže Fin ni prav rad govoril. Rojen je bil v času, ko se je komaj začel niz tragičnih krvavih epizod, ki so zdesetkale kamboško prebivalstvo, pognale sto tisoče v pregnanstvo prek meja dežele in pustile za sabo opustošeno državo, Zdaj se strašno počasi vleče iz obupne revščine. Turizem je eden od velikih upov, ki naj bi pripomogel k okrevanju. Tujce privlačijo prav stari templji okrog Siem Reapa. Ti so postali v zadnjih nekaj letih ena najbolj privlačnih turističnih destinacij v Aziji. Popolnoma upravičeno.

Divja kamboška vročina nas je v nekaj dneh docela izsušila in dotolkla. Zaželeli smo si morja, peščene obale s palmami, ki jih upogiba tropski veter. Ob takšnih skominah se zdi Bali pravšnje mesto. Singapurska agencija nam je tam ponudila enotedenski paket z letom vred za ceno, s katero bi si komaj lahko privoščili kak dalmatinski hotel s sindikalnim standardom na višku sezone. Usluga, hrana, hotel pa takšni, da jih bodo naši vrli jadranski sosede morda dosegli v naslednjih dveh generacijah. Ne pretiram.

Borisu¹ in meni je po nekaj dnevih pretegovanja na beli obali pogled začel siliti prek riževih teras in tropske gošče tja, kjer se je v daljavi poganjal strmo pod nebo temni vrh mogočnega spečega vulkana.

Gunung Agung je 3142 metrov visoka sveta gora baliskih hindujcev, najvišja na Baliju. Pred dobrimi 40-imi leti se je po več stoletjih mirovanja ta velikan nenadoma prebudil. Ljudje so bili sredi priprav na najpomembnejši hindujski praznik, v katerega je vključen tudi Agung. Po nekaj dnevih stresanja in zloveščega godrnjanja, ki so ga nič hudega sluteči ljudje podcenjevali, je začel silovito bruhati. Kmalu sta lava in pepel zasula vasi na pobočjih vulkana, pustila za seboj strahovito razdejanje in tisoče človeških žrtev. Čudežno pa je ostal skoraj nepoškodovan glavni hindujski tempelj na Baliju Pura Besakih, na pobočju vulkana. Razdejanje ni prizaneslo niti terasastim riževim poljem, ki so jih kmetje umno oblikovali skozi stoletja. Čez leta so začela razdejana pobočja spet zeleneti, lava in pepel z obiljem tropskega dežja dajeta izvrstno gnojilo. Razseljeni kmetje so se začeli vračati, si postavili domove in začeli spet urejati sisteme teras za riževa polja, to edinstveno značilnost, ki daje Baliju posebno lepoto.

Hotel, kjer smo stanovali, nama je za dobrih sto dolarjev priskrbel vodiča na Agung. Mudi, tako mu je bilo ime, naju je pobral ob enih zjutraj in naju slabo uro vozil skozi speče vasi, raztresene po pobočju gore. Na turo sva na tihem malo računala že doma, zato sva vrgla med prtljago tudi nekaj planinske opreme, kar je Mudiya posebej razveselilo že prejšnji dan, ko smo se dogovar-

Vrh Triglava, junij 2004. Na fotografiji so: alpinist Tomaž, F. Ekar – predsednik Planinske zveze Slovenije, E. Fouere – ambasador EU v Sloveniji in I. Rudolf (z leve proti desni)

Foto: Arhiv Ivana Rudolfa

jali za pohod. Povedal je, da se bomo vzpenjali najmanj pet ur in da zadeve ne gre podcenjevati. Avto smo pustili pri templju, na višini kakih 1500 metrov, kjer je bilo konec ceste. Mudi je v temi pomolil pri hindujskem oltarčku in sebi in nama zataknil za uho droben cvet. Gora je sveta, je dejal, in cvet je daritev, ki nas bo varovala nesreče. Steza se je najprej vila skozi bujen tropski

1 Boris Dolničar, op. ur.

gozd, ki so ga naše čelne svetilke risale kot neprodiren zeleni zid. Strmina ni popustila niti za trenutek, jasno, saj je to pobočje vulkana, ki ga je zadnji izbruh izoblikoval v pravilen stožec. Najin vodič je spešil, da sva ga komaj dohajala, ko pa smo prišli na plano, je zaukazal počitek. Po gozdu, kjer je vladala vlažna toplota,

nas je na golem pobočju presenetil rezek gorski zrak. Mudi je sedel na skalo in v hipu utonil v spanec, pri tem pa nevarno nihal nad strmo grapo, da sva z Borisom stegovala roke za njim in izgubljala živce. Raje sem uprl pogled v temno nebo, posejano z neskončnim številom zvezd, z mogočno in bleščečo rimsko cesto, s skupki prijazno migetajočih nebesnih teles, z vrtinci neznanih svetov. Nepozaben svod južnega neba, ki ga mi na severni polobli komaj kdaj vidimo. Na tej višini se je zdelo, da bi se lahko zvezd dotaknil z roko. Tam daleč nekje nad Javo pa so temno obzorje parali dramatično lepi bliski, pravi ognjemet tropske nevihte.

Po dobrih štirih urah smo bili na vrhu. Rekordno hitro, je laskavo dejal Mudi. No ja, pravega vrha Agung pravzaprav nima, saj se gora konča z velikanskim kraterjem. Po njegovih rumeno rjavih pobočjih se je proti zlovesče zevajočemu dnu kradla prva jutranja svetloba.

Bili so trenutki posebne svečanosti, ko je začelo sonce zlato obrobhati robove mogočnih gora na sosednjem otoku Lombok. Tišina je z nami čakala na veličasten prihod vladarja neba. Zama knjene nas je pozdravil z bleščečimi žarki in nam ogrel duše in telesa. Vidita, nama je dejal Mudi, zaradi tega sem vaju spravil na pot sredi noči. Vzpon na Agung ni nič, če ne doživiš sončnega vzhoda. Čeprav je tu tudi po večkrat na mesec, je strmel v vzhajajoče sonce prav tako uročen kot midva. Potem je segel v nahrbtnik in nama postregel s toplo kavo, najboljšo, kar sva jo kdaj pila. Blagoslovljeni cvet za ušesi sva po poti izgubila, vendar so nama bili bogovi očitno kljub temu naklonjeni.

primorje

ANGORA
GOSTINSKE IN TURISTIČNE STORITVE D.O.O.
OTLICA 47, AJDOVŠČINA
TEL.: 05 36 49 639
www.angora.si

okrepčevalnica
AnGora

knjižna polica

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI NA PREDMEJI ALI KAKO SE NA RUPO STEKA DUH GORE

Franc Černigoj

September 2010

Tokrat z veseljem povejmo: knjižna polica na Rupi je bogatejša za šest dragocenih knjig. Veseli smo vseh, še posebej dveh starejšega datuma – knjig Narteta Velikonje – Bevkovega, ki jih redki lastniki skrbno čuvajo in se težko ločijo od njih. **Aldo Černigoj** nam je dve podaril. Morda se bo za podobno dejanje odločil še kdo in – kaj se pa ve! – morebiti dobimo tudi znamenite Velikonjeve Besede ...

Da je Knjižna polica Na Rupi vse bolj živa, kaže tudi to, da si je glas o njej našel pot tudi med mlade. Na fotografiji je 8. razred OŠ Col, ki so si v juniju 2010, v okviru ekskurzije po Predmeji, ogledali tudi knjige s Knjižne police.

Foto: Urška Kumar

LEPOSLOVNA AVTORSKA DELA

AVTOR	NASLOV	ZALOŽBA, DAROVALEC	LETO IZIDA
Narte Velikonja	Višarska polena (povest)	Družba svetega Mohorja Podaril: Aldo Černigoj	1928, Celje
Narte Velikonja	Otroci (novele)	Jugoslovanska knjigarna Podaril: Aldo Černigoj	1931, Ljubljana
Marjan Likar	Kamnita mati II	Samozaložba Podaril: Avtor	2008

ZBORNIKI, ZBIRKE

UREDNIK	NASLOV	ZALOŽBA, DAROVALEC	LETO IZIDA
Milan Čotar Peter Stres	Koliko stane svoboda	Skupina osnovnih šol Podarila: Osnovna šola Col	Nova Gorica, 2010
Irena Saksida	Nekoč, pred mnogimi leti ... Once upon a time ... Yen-nare ... (Slovenske, korejske in indijanske pravljice: slovensko-angleška dvojezična izdaja)	Osnovna šola Col Podarila: Osnovna šola Col	Col, 2010
Jože Janež, Jože Čar, Peter Habič, Rafael Podobnik	Vodno bogastvo visokega krasa, Ranljivost kraške podzemne vode Banjšic, Trnovskega gozda, Nanosa in Hrušice	Geologija d.o.o. Idrija Podaril: Jože Čar	1997

osnovna šola otlica

NAŠA ŠOLA – MOJA ŠOLA

Elvica Velikonja

Sestra Nives je že hodila v prvi razred in komaj sem čakala, da bom šla v šolo tudi jaz. Drugo leto je bila na vrsti Bruna, moja sosedka in prijateljica. Mama je rekla, da sem še premajhna in spet sem samo skozi okno gledala četico šolarjev, ki je korakala mimo naše hiše.

Nova torba in v njej zvezki, škatlica z barvicami, svinčnik, radirka, »napalčnik«, glažek črnila in tista lepa rdeča čitanka. Vse je dišalo, ne le po novem, še drugače; z leti sem ta vonj poimenovala »vonj po novem šolskem letu«. Šla sem mimo Zdenke Ronarske, pri Županu se nama je pridružila še Cvetka. Pred šolo nas je že čakala tovarišica Albina in nas peljala v učilnico. Bila je zelo prijazna. S Cvetko sva sedeli skupaj.

In to je skoraj vse, česar se spomnim od mojega prvega šolskega dne. Aja, še to – sama sebi sem se zdela nadvse pomembna in Valter je narisal v zvezek tako lepo punčko z vijoličasto oblekico in rumenimi gumbki.

Od tega je že štiriinštirideset let, iz šolarke sem postala učiteljica in - še zmeraj hodim v šolo. Nikoli pa nisem učila v »stari šoli«. Samo dobro leto je bila stara nova šolska stavba, ko sem začela z matematičnimi znanji polniti glave naših otrok.

Gorjani smo bili nove šole zelo veseli, saj je za desetletja pregnala z Gore bojazen, da bomo otroke vozili na šolanje drugam. Vedeli smo, da šole ne smemo izgubiti, saj bi bil to začetek konca bivanja na Gori.

Sama stavba pa nam ni bila nič kaj všeč, vsa leta smo kaj pripominjali. Že od samega začetka je puščala streha, zdaj tu, zdaj tam, in vedra so postala del šolske opreme. Za ogrevanje smo

porabili nemalo denarja, radiatorji so bili vroči, nas pa je zeblo in predvsem prva leta pouk v bundah ni bil nič neobičajnega. Najbolj pa smo vsa ta leta pogrešali – telovadnico.

Nismo si upali sanjati naglas. Leta 1999 pa je prišel na Goro za ravnatelja gospod Rajko Ipavec in takrat se je začelo o telovadnici govoriti bolj zares. Čeprav se je v začetku vse zdelo kot utopija, so se stvari začele premikati. Nakup zemljišča, načrti, razprave na občinskih svetih, izbira izvajalca ... Ko so lani v začetku aprila našo šolo »obkolili« delavci in stroji, ni bilo nobenega dvoma več – telovadnica bo! Ne vem, kako so na rast nove zgradbe gledali ostali, meni se je na trenutke zdelo vse skupaj prav neverjetno. Ne le telovadnica, pred našimi očmi je nastajala lepa zgradba z učilnicami, knjižnico, kabineti. Čez poletje pa je novo obleko dobila tudi naša takrat že stara šola. Brez veder in brez bund smo pričeli novo šolsko leto.

O novih prostorih naše šole je bilo od odprtja sem marsikaj napisano in povedano, le o pravi otvoritveni tekmi nikjer besede. Pa se spodobi, da tudi ta ne gre v pozabo. Telovadnica je bila nared že pred jesenskimi počitnicami. Toda kdor pozna našega ravnatelja, ve, da dokler nismo dobili uporabnega dovoljenja, v telovadnici nismo imeli kaj iskati, pa če je tako učitelje kot učence to še kako mikalo.

24. december 2009, zadnji šolski dan starega leta. Vsi učenci in učitelji smo se zbrali v telovadnici. Obe Tamari iz 9. razreda (Nivarska in Čibejska) sta povezovali kratek, a simpatičen kulturni program. Zavlačevati res ni imelo pomena, saj sta bili tako ekipi kot navijači že nestrpni. Ja, golov še ni bilo, zato je bila še najbolj primerna igra – med dvema ognjema. Ekipi sta bili domiselno mešani: fantje, punce, ne glede na starost, vse od prvčkov do devetakov. Za žogo pa le ne more skakati prav vsak. Janez in Andrej iz osmega sta se pripravila na skok, prvo žogo pa je visoko v zrak vrgel naš ravnatelj¹.

In tekma se je začela. To je bila res prava, zagrizena borba, navijači pa taki, da bi si jih želeli še naši nogometaši v Afriki. Naj mi učenci ne zamerijo - res se ne spomnim, kdo je zmagal. O, ja, pa vem – zmagovalci smo mi vsi.

Ravnatelj, hvala!

Tako se je začela prva tekma v naši novi telovadnici
Foto: Elvica Velikonja

¹ Ravnatelj Rajko Ipavec z 10. septembrom odhaja z naše šole. Pot šolnika bo nadaljeval kot predstojnik Zavoda za šolstvo v Novi Gorici. Na novem delovnem mestu mu želim veliko delovnih uspehov, najbolj pa zadovoljstva v novem delovnem okolju, v novem kolektivu. Leta, ko je bil naš ravnatelj, mi bodo ostala v lepem spominu. Spomnila se ga bom kot človeka, ki mu je bilo resnično mar. Mar za šolo, za učence, za Goro.

narava

NAGELJČKI

Elvica Velikonja

Že so se odprli cvetni popki. Travniki so si naredili svojo najbolj svečano obleko, posuto s cvetovi toliko barv in oblik, tako lepih in različnih, kot si jih lahko zamisli samo narava. Z omamnimi vonjavami so rastline vabile na veselico. Gostje so prihajali od vsepovsod. Po zraku so brenčale čebele, nežno so se na cvetove spuščali metulji, na tleh so oživali hrošči in mravlje, zapihal je veter. Pomlad je še malo počakala, potem pa pustila, da se je na njeno mesto nevsiljivo prelilo poletje. In nevsiljivo smo se na veselico povabili tudi mi.

Bolj kot oko nas tokrat vodi nos. Diši Kucelj, Čaven in Mala gora, diši po Robu, diši ob cesti v Čavnu. Dišijo nageljčki.

Tržaški nagelj

Foto: Elvica Velikonja

rahlo rožnati. Ploščice venčnih listov so globoko resasto nacepljene, kar daje cvetu videz razcefranosti, s tem nežnosti. Tudi s temnozelenimi listi olistano steblo tega nageljčka nosi več cvetov, samo da se drži bolj pokončno kot steblo tržaškega nageljčka.

To sta dva izmed štirinajstih vrst nageljčkov, ki rastejo v Sloveniji. Našima najbolj sorodna sta divji nageljček (*Dianthus sylvestris*), ki spominja na tržaškega, in Sternbergov (*Dianthus sternbergii*), ki je podoben montpelliarskegmu. Njuni cvetovi so bolj živih barv, stebela pa nosijo največkrat en sam cvet. Ti nageljčki so opazno nižji, kot se za visokogorje tudi spodobi. Vsi pa so preprosto – lepi.

Lepoto nageljna so opazili že stari Grki, dali so mu ime dianthus ali »božji cvet« (dios – bog, anthos – cvet) in ga posvetili vrhovnemu bogu Zevsu. Tudi v krščanski mitologiji ima nagelj svo-

Najprej se ustavimo ob nežno rožnatih cvetovih tržaškega nageljčka (*Dianthus tergestinus*). Tudi več kot trideset centimetrov visoko steblo se upogiba, ko na njem zacvetijo v rahlo socvetje združeni cvetovi. V valjasto čašo cveta je vsajenih pet klinasto zoženih venčnih listov. Na vrhu so razširjeni v ploščico, katere rob je lahko cel, še večkrat pa rahlo nazobčan. Tržaški nageljček je ves nežen – nežni so cvetovi, steblo in sinjezeleni listi. Najlepši so, ko rastejo v šopu. Eni cvetovi so še skriti v cvetnih popkih. Drugi so že razprostrti, a v bolj svetlem goltu še skrivajo temno rjave prašnike. Prašniki prikukajo na plano, posvetlijo in cvet obiščejo žuželke. Cvetni listi se posušijo, odpadejo, v notranjosti pa že tli novo življenje.

Skoraj povsod tam, kjer raste pri nas tržaški, raste tudi montpelliarski nageljček (*Dianthus monspessulanus*). Le da je ponekod več enega, drugje drugega. Razliko med njima takoj opazimo. Cvetovi montpelliarskega nageljčka so skoraj beli, samo tu pa tam

je mesto. Prvi naj bi zrasel iz tal, kamor je padla Marijina solza, ko je objokovala svojega sina. Po neki slovenski ljudski bajki pa naj bi bili »naglčki« angelčki, ki so okrog Jezusovega križa pobirali kapljice krvi in te so se spremenile v nageljne.

V novejši zgodovini - v socializmu, je postal rdeči nagelj (gojena vrsta) simbol delavskega razreda in revolucije, je pa tudi simbol ljubezni in poguma. Posebno mesto ima nagelj med Slovenci, saj nas spremlja od krsta, preko mature, poroke, obletnic ... do pogreba. Krasi oblačila, vezenine, pohištvo, obleke in naše balkone. Česa podobnega ne zasledimo pri nobeni drugi rastlini.

Ima pa lahko neka rastlina za posameznika tudi drugačen, osebni pomen. Zame rastlina ni samo rastlina. Rastlina je misel v moji glavi. Rastlina je spomin. Kjerkoli jo vidim - najsi bo zunaj, v naravi, v knjigi, albumu ali le v mislih - ne vidim samo rastline.

Vidim ljudi.

Spomnim se poti.

Čutim topel poletni dan in vonjam pomlad.

Mačice so spomin na mojo mamo, ki je imela tako rada pomlad.

Planike mi je pokazal tata, ko sem bila še zelo majhna. Na Kuclju sva bila takrat.

Tržaški nageljček

Foto: Franc Černigoj

Žno rožnate barve. Stopili sta čez ograjo mostu in plezali nad prepadom Golobnice, da bi dosegli nageljčke. Sta jih nabrali ali ne? Bernardka mi ni vedela povedati. Takrat je izza ovinka prišla stara mama. Spomnila se je samo neizmerne strahu v njenih očeh ...

Montpellierski nageljček

Foto: Elvica Velikonja

Vonj nageljčkov prebudi v meni spomin na teto Ivančko.

Njo smo imeli vsi radi in še bolj je imela ona rada nas. Ko sem pred leti spraševala po domačih imenih rastlin, sem bila tudi pri Bernardki s Podkaplc. »Še to ti moram povedat,« je rekla. In pripovedovala mi je o njej in Ivančki, dveh razposajenih deklicah, ki sta se s staro mamo Gidljevo¹ vračali z Dežele. Bilo je poletje, soparno je bilo in stara mama je zaostala; bila še zadaj, ko sta prišli do mostu v Čavnu. Na tunelu pred sabo sta zagledali nageljčke – dva velika lepa šopa, enega s svetlimi, skoraj belimi cvetovi, drugega ne-

1 To je bila stara mama od moje mame. Jaz je nisem poznala. Mama mi je pravila, da je niso klicali stara mama, kot je pri nas v navadi, pač pa »mama ta velika«. »Ne vem zakaj«, ni pozabila dodati, »ko pa je bila tako majhna in drobna.«

v spomin

DR. TONE WRABER

Elvica Velikonja

V maju leta 1999 sem v Dolinah na Predmeji našla novo nahajališče kranjskega volčiča. Prav to pomlad sem ga neumorno iskala po Idrijskem in najdba pri nas se mi je zdela nekaj posebnega. Komu naj povem? Koga naj kaj vprašam?

Odgovor mi je dala knjiga, ki si na knjižni polici sploh ni mogla oddahnuti. Prečudovitih *Sto znamenitih rastlin na Slovenskem* sem kar naprej listala, prebirala, ene zapise sem znala že na pamet. In avtorju, profesorju dr. Tonetu Wraberju, sem napisala prvo pismo. Kmalu sem prejela prijazno pismo z izčrpnimi odgovori na moja vprašanja. Spoznala sem človeka, ki mi je bil več kot desetletje pripravljen pomagati hoditi po mojih botaničnih poteh.

Od takrat se nisem več spraševala, na koga naj se obrnem. Pisala sem mu, ga spraševala, bila na njegovih predavanjih, botaničnih ekskurzijah. Pisala sem mu o bleščečem pelinu na Čavnu, o bermudskem modrem mečku za našo hišo, ga kar z melišča tam v Čavnu poklicala, da sem najbrž našla alpski glavinec, ga navdušeno vabila na Drnulka na obisk k idrijskemu jegliču, ga spraševala, če je že kdo pisal o vodni peruniki v Trnovskem gozdu ... Dobivala sem izčrpane, zanesljive odgovore, vesela sem bila njegovih pohval in obzirnih opozoril.

Dr. Tone Wraber je bil večkrat tudi gost našega Društva in nas vseh. Spoznali smo ga na Sinjem Vrhju, ko se je udeležil predstavitve zbornika *Mati Gora*. V neizmerno čast mi je bilo, da je govoril na predstavitvi moje knjigice *Kako jim rečemo pri nas*. V oktobru leta 2007 pa nam je na nepozabnem botaničnem večeru govoril o bogastvu našega rastlinskega sveta.

8. julija sem izvedela, da je dr. Tone Wraber umrl. Šla sem iz hiše, rojeval se je lep dan. Tam v svislih so cveteli ciklamini in moje misli popeljali skozi čas. Bilo je natanko pred šestimi leti – 8. julija leta 2004. Z dr. Tonetom Wraberjem sva šla po Srednječavenski, da tam na pobočju obiščeva ponovno odkrito nahajališče alpskega glavinca. Ob poti so cveteli ciklamini. »To pomeni, da je že tu jesen,« je rekel. Meni se je pa zdelo še tako zgodaj. Prezgodaj ...

8. julij 2004, pri alpskem glavincu na pobočju Čavna
Foto: Elvica Velikonja

obletnica

BAZOVIŠKE ŽRTVE – OSEMDESETLETNICA USMRTITVE PRVIH PROTIFAŠISTOV V EVROPI

6. septembra 1930 so v Bazovici pri Trstu italijanski fašisti ustrelili prve žrtve protifašističnega odpora v Evropi. Povzemamo članek – po odlomkih, ki je bil objavljen v časniku 'Ljudska pravica', v juniju 1945. Napisala ga je **Petra Dobrila – Petruša Dobrilova** (1920 – 2006).

/.../ Začele so izhajati odredbe; razpuste se vsa slovenska društva; prepovedano se je sestajati v večjih skupinah in na zborovanjih; prepovedano je širiti slovenske knjige in časopise; prepovedano je peti slovenske pesmi; prepovedano je na javnih prostorih govoriti slovensko. Za vsak slovenski časopis – kazen z jermenom; za vsako slovensko zapeto pesem – ricinovo olje; začelo se je požiganje narodnih domov, zapiranje, internacija ...

Tedaj je v mladini zavrelo. /.../ Začela se je organizirati v trojkah. Prva trojka: Spanger, Žerjal in Marušič se je razpletla v močno Organizacijo (TIGR, op.). /.../

Našel se je izdajalec. Polovili so vodilne tovariše, jih odvlekli v zapor in 6. sept. 1930 na Bazoviški planoti štiri od njih ustrelili: Marušiča, Bidovca, Miloša in Valenčiča. /.../ Pri zasliševanju so jih mučili. Vtikali so jim noge v vrelo vodo, da se jim je koža do kolen olupila, ter jim drobili prste na nogah.

5. sept. 1930 so jih ob 23.35 obsodili na smrt. /.../ 6. sept 1930 so ob 5.44 na Bazovici počili streli, iz rok italijanskih fašistov, prostovoljcev. Streli v hrbet, čeprav so obsojenci prosili, naj jih streljajo naravnost. /.../ Na tržaškem starem pokopališču pri Sveti Ani so jih položili v štiri ločene jame. Tisto jutro je bilo petnajst svežih grobov. V katerem leže 'bazoviške žrtve', ni smel zvedeti nihče. Petnajst let matere niso vedele, katerega od grobov bi objokovale. /.../

Osvoboditev Trsta po jugoslovanski armadi pa je odprla srce nekemu, ki je vsa leta molčal, da je pokazal grob Marušičevemu očetu – s travo in srobotjem poraščen prostor med dvema negovanima grobovoma. Tam so ležali vsi štirje – ponoči, dan po ustrelitvi, so jih namreč fašisti na skrivaj prekopali v skupen grob.

Marušičevemu očetu so se orosile oči. Ni mogel izreči, kar je čutil. Prosil me je za kos papirja, da je z okorno roko napisal: »Petnajst let sem živel žalosten /.../ in upal, da bom dočakal dan, ko bom videl vas, moja mlada generacija, na tako zaželenem cilju naše ljubljene, s krvjo odkupljene domovine. Bodite vredni ...«

Od tu dalje mu roka ni več služila.

Trst, 24. junija 1945

Po 'Ljudski pravici' povzel: F. Č.

Pripis: Grob 'bazoviških žrtev' so kasneje obnovili ter posvetili, postavili so spomenik, ob katerem so vsako leto veličastne proslave. Italijanski neofašisti so spomenik že večkrat poškodovali in tudi drugače oskrunili.

spomini

SPOMINI NA NOB NA OTLICI, IZPRED 67-IH LET

Fani Bajc, roj. Prem, Ronška

Bilo je po kapitulaciji Italije – septembra 1943. Za štiri partizane, ki so prišli kot patrolja skozi vas Otlica, se je usodno končalo. Prav takrat, ko so šli mimo Toniškove hiše proti Zatravniku, so Nemci streljali z minobasačem iz Ajdovščine. Granata je, kot izmerjeno, priletela ravno na skupinico. Eden je bil na mestu mrtev. Ostali trije pa so bili ranjeni - eden izmed njih težko, v glavo, in je za posledicami umrl. Prinesli so ga v hišo k Pepi Polanc - Zatravniški. Tam so ga pustili in šli naprej. Drug dan so prišli skozi Nemci in vstopili v hišo. Nemci so Pepi grozili, da jo bodo ustrelili, ker podpira partizane. Pepa je zavpila: »No, pa dajte me, da ne bom gledala smrti pred seboj.« Nemci so odšli iz njene hiše. Težko ranjeni partizan Marjan je še isti večer umrl. Drugi dan sta ga peljala na pokopališče moj brat, Jože Prem – Ronški, ter sosed Julij Bratina - Tonišku. Partizan je bil doma iz Temnice na Krasu. Po vojski so njegove posmrtno ostanke svojci odpeljali v domačo zemljo.

Bili so res nepopisno težki časi. A jaz se sama sebi čudim, da sem bila toliko drzna, da sem šla po vsaki borbi gledat na položaje, če je kakšen mrtev. Tako sem 27. junija 1944 našla na Otlici, vrh hriba Travnik, mrtvega partizana, bil je mitraljezec. Nemci so mu prišli za hrbet in ga tam ustrelili. Doma je bil iz Gornjih Gorij pri Bledu, Gorenjec.

V naši hiši na Otlici, Na Ronci, je bila XXX. divizija. Dobro se spominjam komandanta Iztoka Turšiča. Ter Franca Čančo, ki nas je po vojni večkrat obiskal.

Spominjam se, kako sem dvanajst let stara nosila mleko z Otlice na Predmejo, v Medvedovše, na kurirsko karavlo.

Ne morem mimo, da ne bi opisala groba padlega partizana. Grob je bil na pašniku na Marjani roni - pašnik last Antona Bizjaka s Predmeje. Naš pašnik meji s pašnikom na Marjani roni. S sestrično Doro Vidmar, sedaj Krapež, sva skrbeli za grob, nasadili rože, da je bil res urejen. Vsako jutro sva nesli na grob vodo in zalili rože. Partizan, ki je počival v grobu, je bil iz Litije na Dolenjskem, kamor so po vojni svojci odpeljali njegovo truplo v domačo zemljo.

Če se dotaknem še pokretne bolnice pri Francu Premu na Otlici, ki je zaživela nekje v januarju 1944. Tam je bila nepopisna stiska. Ranjenci, ušivost, ki se je razpasla po ranah, pomanjkanje zdravil in strah pred sovražnikom.

Osebe v bolnici je bilo naslednje:

Rutar Karol, upravnik, doma iz Gorice (roj. 1905)

Medvešček Aden iz Gorice

Dr. Danilo Lokar iz Ajdovščine

Filipof Pavel, ruskega rodu (roj. 1916)

Gašperin Stanko – (politdelegat)

Milič Bernard – bolničar, roj. 5. 2. 1909 (Tržačan)

Bolnica je obstajala do požiga Premove hiše, 12. februarja 1945. Družina Prem, domači, so se naselili: nevesta s petimi otroki pri družini Likar, Jenkovih; gospodar Franc Prem in žena Amalija pa pri svoji hčeri Rozki Vidmar.

Tu so bili do konca vojne leta 1945. Po vojni, ko je začela delovati obnova, je gospodar Franc s pomočjo sosedov začel obnavljat hišo tako, da se je leta 1946 vselil vanjo. A najhuje od vsega naštetega je bilo, da je po vojni, leta 1945, zaman pričakoval, da se mu vrnejo sinovi iz vojne. Pet sinov se ni nikoli več vrnilo na Premovo domačijo. Dva sta zapustila žene: sin Franc ženo Barbaro s sedmimi otroki; sin Jože ženo Gabrijelo s petimi otroki. Oče Franc Prem je od vsega hudega in izčrpanosti eno leto po obnovi hiše, leta 1947, jeseni, umrl in zapustil domačijo.

pogovor z gorjanom

FRANC VIDMAR

Miloš Likar

»Sem Gorjan. Moje ime je Franc Vidmar, stanujem v Ljubljani, Pod Hribom 56 c. Gorjani so bili tudi moji predniki. Ne vem, koliko rodov je od takrat že prešlo. Rodil sem se leta 1924, na Otllici. Oče je bil doma z Rónce, mama pa s Petergáluca. V družini nas je bilo osem otrok in živeli smo v veliki revščini. Bili smo več lačni kot siti.

Že pri svojih petih letih sem pomagal staremu očetu pasti krave. Ko mi je bilo osem let, sem odšel zdoma. Ni bilo kruha za vse. Na Dolu, Pri Kolovércovih, sem služil kot pastir štiri leta. Ko nisem bil tam več potreben, sem se napotil v Godovič nad Idrijo. Tam sem zopet dobil delo pastirja. Pogoji so bili kar dobri. Pri tem bogatem kmetu sem služil več kot tri leta. Potem sem se napotil v Lome pri Črnem Vrhu. Po nekajmesečnem služenju je prišel k meni moj brat. Skupaj sva šla domov. Dejal mi je, da bomo že kako preživeli. Oče in brat sta tisto mrzlo zimo delala v gozdu. Tako sta vsaj nekaj zaslužila, da smo dočakali pomlad. Le eno leto sem obiskoval osnovno šolo na Otllici. Na Dolu sem bil bolj redko v šoli. Prekomerno sem moral služiti svojemu gospodarju. V peti razred pa sem bil vpisan v Godoviču.

V letih pred drugo svetovno vojno smo bili zaposleni vsi trije – oče, brat in jaz. Gradili smo odsek ceste pri Godoviču. Brat je pri delu toliko napredoval, da so mu zaupali valjar, s katerim je utrjeval ceste. Gradili smo tudi vodovod od Sinjega vrha do ceste in naprej proti Križni Gori. Pri teh delih smo bili zaposleni v glavnem Gorjani.

Šestega aprila 1941 je Italija napadla Jugoslavijo. Kmalu zatem so začeli z mobilizacijo. Starejši brat je bil vpoklican v vojsko, jaz pa sem ostal še doma. Leto kasneje so začeli vpoklicevati tudi moj letnik. Moral sem na nabor. Nisem bil potrjen za vojaščino. Pogojev za vstop v vojsko ni izpolnjevala večina Gorjanov, saj smo bili vsi podhranjeni. To se je poznalo na naši telesni moči. Italijanska oblast je začela izvajati drugačno metodo. V začetku leta 1943 so »pobrali« vse mlade Gorjane, ki smo ostali doma. Odpeljali so nas v Ajdovščino. Spominjam se, da smo prvo noč prespali v karabinjerski kasarni. Naslednji dan smo odšli v Gorico in dalje s tovornim vlakom v Arezzo. Tam se je nahajal 74. regiment italijanske pehote. Odpeljali so nas na jug Italije in na Sicilijo. Tam smo ostali do razpada Italije, to je do 8. septembra 1943.

Po kapitulaciji te fašistične države se je vsak hotel čimprej vrniti domov. Nazaj na svoje domove

Okrevanci in osebje bolnice Pavla na srečanju leta 1960

Foto: Arhiv Franca Vidmarja

som hiteli tudi italijanski vojaki. Povsod je nastajala velika gneča in zmeda. Družil sem se s petimi, šestimi Gorjani, ki smo bili vseskozi skupaj. V svoji mladostni nepremišljenosti smo mislili, da bomo kar peš šli čez Apenine. Sploh nismo vedeli, da se to gorovje vleče čez Italijo 1400 kilometrov. Dva dneva smo hodili, potem pa ugotovili, da to ne pelje nikamor. Sklenili smo, da gremo na katerikoli vlak in bo, kar bo. Uspelo nam je. Ujeli smo vlak, ki nas je peljal do Bologne. V vagonih je bila taka gneča, da smo se komaj obračali in dihali. Videl sem Italijane, ki so odmetavali svoje puške kar skozi okna. Kričali in prepevali so. Mi mladi Gorjani nismo prav nič mislili, želeli smo se čim hitreje vrniti domov. V Bologni nam je uspelo tik pred odhodom dobiti tovorni vlak, ki je bil nabito poln. Mnogi so si našli mesto kar na strehah vagonov. Stopnice so bile polne »potnikov«. Ni bilo mogoče vstopiti v vagon. Jaz sem našel mesto med dvema vagonoma. Tam so bili štirje odbijači. Privezal sem se na odbijače in kovinske ročaje. Tako sem bil utrujen, da sem takoj zaspal. Da bi storil danes kaj takega, si sploh ne morem misliti. Privezan med dvema odbijačema sem se zbudil nekako v bližini Benetk. Vlak se je ustavil nekaj kilometrov pred Mestrami. Izvedeli smo, da Nemci v Benetkah aretirajo vse moške, natrpajo jih v živalske vagone in odpeljejo, bogvedikam. Z družbo Gorjanov smo po raznih skritih in zapletenih poteh prodirali proti Brdom na Goriškem. V nekaj dneh smo prišli v stik s partizani. Povedal sem jim svojo zgodbo. Lepo so me sprejeli. Ostal sem pri njih.

V začetku januarja 1944 smo bili na Lokvah. Tu sem bil ranjen. Odpeljali so me v partizansko bolnišnico Pavla pri Mrzli Rupi. Imel sem prestreljeno levo roko. Ko mi je bilo nekoliko bolje, sem začel pomagati, kjerkoli sem videl, da se kaj dela. Opazila me je dr. Pavla. Dr. Pavla Jerina Lah je bila od januarja 1944 do osvoboditve zdravnica in upravnica Slovenske vojaške bolnice Pavla. Dejala mi je: »Vidim, kako si nemiren, boš kar dober, da nam boš pomagal.« Strinjal sem se. Začel sem z delom. V začetku sem previjal ranjence. Pripravljali so instrumente, jih nosil v kuhinjo, kjer so jih sterilizirali. Junija 1944 sem bil poslan na bolničarski tečaj in sem ga uspešno opravil. Kmalu zatem sem po nalogu vodstva odšel kot bolničar v kirurško ekipo 9. korpusa¹. V tej ekipi je deloval tudi dr. Derganc. Z njim sva se poznala še iz bolnice Pavla, kamor je prihajal operirati ranjence. Naša ekipa se je pomikala po več krajih Primorske, sprejemali smo ranjence, ki so osvobajali Trst.

Ob koncu bi povedal še to, da sem opravil enoletni bolničarski tečaj v Ljubljani in sanitetno oficirsko šolo v Beogradu. Šolal sem se v času, ko je bila Jugoslavija najbolj gospodarsko osamljena, zaradi blokade informbiroja.«

1 Primerjaj: Pavla Jerina Lah: Partizanska bolnišnica Pavla v Trnovskem gozdu; str. 234, 331, 339; Ljubljana, 1994

pohod nanos-triglav

USPEŠNO OPRAVILI 6. POHOD NANOS – TRIGLAV

Vodja pohoda **Valter Likar**

Spoštovani!

Sporočam vam, da smo pripadniki Območnega združenja veteranov vojne za samostojno Slovenijo ter pridruženi člani za vrednote NOB občin Ajdovščina in Vipava uspešno izvedli že 6. spominski pohod od NANOSA (Vojkova koča) do TRIGLAVA.

Tako kot vsa leta prej je cilj pohoda ohranjanje spominov na obdobji iz let 1941 – 1945 in 1990 – 1991.

Šesti tradicionalni pohod 2010 smo izvedli pod geslom:

PO POTEH SPOMINOV IN OPOMINOV 1941-1945 TER 1990-1991

Pohoda, ki je bil izveden v terminu od ponedeljka, 05. 07., do sobote, 10. 07. 2010, z zaključkom na Pokljuki, se je v začetku udeležilo kar 14 pripadnikov obeh organizacij združenj občine Ajdovščina/Vipava ter TV snemalec in najmlajša spremljevalka Elody. Skupaj torej 16 pohodnikov. Med pripadniki so tudi tokrat sodelovala kar tri dekleta, **Adrijana Furlan** in **Zmaga Pergar** iz Lokavca, ter že omenjena najmlajša spremljevalka iz Dorenberka **Elody**. Novo članstvo smo zaupali **Marijanu Vidmarju** z Ustij nad Ajdovščino, ki je tako prvič opravil pohod v celoti. Med nami je naš najstarejši pohodnik **Anton Kreševac** (74 let) iz Kamenj. Že tretjič zapored nas je vso pot spremljal tudi g. **Ivan Saksida** s TV-VITEL, ki s srčnostjo in predanostjo skrbi, da je med pohodom zabeleženo vse, kar je za tako ekstremen pohod pomembno (od težkih trenutkov premagovanja napora, žuljev, narave, romantičnosti ... do veselja, solz sreče in radosti)! V prvih dveh dneh je za nas z logistično oskrbo skrbel naš že dolgoletni spremljevalec stotnik **Vinko Kovač**, iz Lokavca. Za vodenje pohoda, varno pot pohodnikov na poti pa je poskrbel, tako kot vsako leto, vojaški gornik, štabni vodnik **Valter Likar**.

Ostali pohodniki so bili še: **Stanislav Rovtar - Staško** iz Kamenj, **Benjamin Purger** iz Malovš, **Aleksander Likar** iz Vipave (brat vodje pohoda), **Milan Marsetič** iz Vipave, **Miloš Švagelj** iz Lož, **Marijan Vidmar** s Kovka, praporščak **Srečko Kodrič** s Predmeje, **Borut Fras** iz Dolge Poljane in **Borut Vodopivec** iz Lož.

POTEK POHODA

Že uvodoma lahko povem, da nam je, za razliko od prejšnjega leta, bilo tokrat vreme večinoma naklonjeno. Pa vendarle brez dežja le ni šlo.

Pohod smo s kratkim kulturnim programom pričeli v **ponedeljek, 05. 07. 2010, ob 05.45 na vrhu Nanosa, pred Vojkovo kočo**. Slavnostni govornik, predsednik OZVVS Ajdovščina/Vipava g. Ivan Marc nas je prvi nagovoril in pozdravil. Sledilo je skupinsko slikanje ter gorniški vrisk, ki je oznanil premik pohodnikov proti dolgemu cilju.

V Ajdovščini nas je pozdravil tudi župan Marjan Poljšak
Foto: Arhiv Valterja Likarja

ob planinskih poti kar trikrat naletel na plazilce. Nadaljevali smo mimo Lovske kočice ter nižje pod robom prišli k cerkvi sv. Nikolaja. Od tu pa naprej v Vipavo, kjer so nas pozdravili domačini.

Pri ga. Marici smo se okrepčali z obilno malico. Med nadaljevanjem seveda nismo pozabili na naše zveste sponzorje v Vipavi, ki smo jih osebno pozdravili na njihovih delovnih mestih. V že visoki vročini smo ob avtocesti prispeli v Ajdovščino, do spominskega obeležja iz osamosvojitvene vojne na mostu čez reko Hubelj. Tu nas je pričakal in pozdravil Ivan Marc. V nadaljevanju smo okrog poldneva prišli do spomenika borcem NOB pri tamkajšnji Občini, kjer nas je pričakal in nagovoril sam župan občine Ajdovščina, **g. Marjan Poljšak**.

Ob rečici Lokavšček smo okrog 13. ure prispeli v Lokavec, do Adrijanine domačije, kjer so nas sprejeli in pripravili imenitno in obilno kosilo.

Potem nas pot v zelo soparnem vremenu vodi ob Lokavškem plazu pod Čavnom na Platna ter na Predmejo, mimo domačije našega praporščaka Srečka Kodriča v Tiho Dolino.

Dan smo zaključili z novico, da je naš Benjamin Purger postal 'nono'. Zato smo iz Doline naročili posebno torto. Za dodatno presenečenje pa sta poskrbela še odličen pevec Roman Blaško in njegov harmonikar.

Drugi dan

Odlično vreme in hoja v hladu Trnovskega gozda pod Golaki nas pripelje na Malo Lazno, na zajtrk, ki nam ga pripravita g. Zmago Tvrdo in Andreja. Pred odhodom slednja poskrbita za presenečenje, ko nam podarita dve ročno izdelani skulpturi. Prvi je leseni znak našega pohoda, drugi pa stari in mladi gamski par na topolovi suhi gobi.

Pot nas vodi z Lazne na Lokve in v Čepovan. Pri večini se že začnejo pojavljati prvi krči, zato na vaškem postajališču organiziram izvedbo sklopov skupinskih razteznih vaj. Vsi so mi hvaležni, saj v nekaj trenutkih napetost v mišicah popusti, mi pa kar naprej ...

Čepovanska vrata proti Mostu na Soči: 3 kilometre prej nas zaloti huda nevihta. V nalivu se privlečemo do Tolmina, v Tolminska korita. Tu v prijetni koči zaužijemo dobrote tolminske kuhinje.

Spremljevalec, stotnik Vinko Kovač iz Lokavca, ki nas spremlja do konca drugega dne, se poslovil od nas. Tukaj se namreč za avtomobile pot konča, mi pa si otovorimo težke nahrbtnike in odrinemo k izviru Tolminke.

Tretji dan

Nadaljujemo, žal v manjšem številu kot prva dva dneva. Zaradi poškodb so morali odstopiti kar štirje pohodniki.

Tako nas iz Tolminskih korit vztraja še dvanajst, ostali se morajo s planine v Pologu s spremljevalnim vozilom vrniti v Vipavsko dolino.

Ker do koč pod Bogatinom ni več hudo daleč, nas naslednji dan pot popelje že v visokogorje. S seboj tako vlečemo vso kramo za več dni in kar bomo v nadaljevanju potrebovali. Visoko, v začetku melišča, prečimo desno pod skalnato polico. V poraščeni skalni plošči se v tako imenovanih ključih v 'mulatieri' vzpenjamo proti prelazu Prehodci!

Na vrhu je svet položnejši in nas pripelje mimo bivših italijanskih kasarn za Lepočami. Oddahnemo si, nato pa se brez dežja vzpnemo na Bogatinsko sedlo. Sledi spust proti koči pod Bogatinom, ko v popoldanskih urah in lepem vremenu prisopihamo v kočo. Gospodinja Anica nas postreže z dobrotami njihove kuhinje, o katerih smo že sanjali med samim vzponom.

Četrty dan

Nadaljujemo po dolini Triglavskih Sedmerih jezer, kjer nas preko Hribaric čaka izjemno strm vzpon na pode pod Kanjavcem. Tu je svet položnejši, vendar s še kar nekaj debelo odejo snega. Z grenkim priokusom smo še lani strmeli v ruševine planinske kočice na Doliču, a ko v popoldanskih urah prisopihamo do Doliča, nas planinska kočica pričaka v novi – obnovljeni in nedokončani podobi.

V našem visokogorju

Foto: Arhiv Valterja Likarja

Ponosni smo na osebje in vse ostale iz PD Gorje, ki so z lastnimi sredstvi kočico ponovno oživili. Tu se je naš četrti dan končal. Med rjuhe pa smo odšli pozno zvečer, saj sta naš novi član Marijan Vidmar z Ustij in Ivo Saksida sestavila prav za ta čas temu primerno pesmico in jo celo uglasbila. Seveda smo se jo morali vsi naučiti. Pri tem so se nam pridružili celo tuji gostje iz Nemčije, Španije in Italije ...

Branitelji domovine

Branitelji domovine
skupaj smo se zbrali,
da našemu očaku
čast bi izkazali.
Mi imamo sporočilo
za vse ljudi te dežele:
naredimo jo spet srečno,
srečno in veselo!
Naredimo vsi Slovenijo
ponosno in pošteno!
Naredimo vsi Slovenijo
ponosno in pošteno!

Peti dan

Prelepo sončno jutro, ko po obilnem zajtrku okrog 8. ure krenemo na Triglavske pode, na melišče pod vršno piramido Triglava. Na osojni strani mrzlo in močno piha, tu se oblečemo, nadenemo si alpinistične čelade, navežemo z varnostnimi vponkami. Sledijo še varnostni napotki vodje po-

Na vrhu Triglava

Foto: Arhiv Valterja Likarja

hoda in pričnemo z vzponom. Vrh naše domovine dosežemo ob 10.20. Sledi veselje, stiski rok, slikanje in naposled spust na Kredarico. Tu nas na naše presenečenje pričaka Aleksander, ki nas je zaradi poškodbe zapustil v Pologu, pa je šel k zdravniku, saniral poškodbo in se s Pokljuke povzpел na Triglavski dom. Zares veličastno. Tu se srečamo še s skupino našega predsednika OZVVS Ivana Marca in z osebjem logistike, ki jih je pripeljal helikopter SV. Med njimi so Vesna Kodrič, Cilka Kreševc, Zma-

ga Pergar in polkovnik Emil Velikonja s soprogo Elvico, ki je velika poznavalka hribovskega in gorskega cvetja.

Tako se do popoldneva na Kredarici nabere nekaj 700 pohodnikov. Med njimi je tudi načelnik General Štaba SV, general major Alojz Šteiner, organizator 24. tradicionalnega pohoda g. Janez Smole, predsednik ZB NOB tovariš Janez Stanovnik in predsednik ZVVS Janez Pajer ter ostali predsedniki območnih organizacij ZB za vrednote NOB. Ob 15. uri s polurnim programom iz-

vedemo slovesnost pred domom. V čast pohodnikov Nanos – Triglav je bilo, da sva z Antonom Kreševcem pozdravila in nagovorila vse pohodnike in omenjene goste na proslavi ter smo jim vsi skupaj zapeli našo novo pesem. Sledi druženje še pozno v noč in nočitev.

Šesti dan

Ob 5. uri se odpravimo proti Vodnikovemu domu in na Pokljuko, na osrednjo prireditev 25. spominskega pohoda Združenja borcev za vrednote NOB, veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS in SEVER) in Zveze slovenskih častnikov na Triglav, v spomin pristopa prve partizanske patrolje na vrh naše domovine.

Ob 13. uri se prične zaključna proslava z našim mimohodom in ostalimi pohodniki. Na prenovljenem biatlonskem stadionu, tokrat pod velikim šotorom, nas nagovori slavnostna govornica in ministrica za obrambo **dr. Ljubica Jelušič**.

Zahvaljujemo se vsem našim sponzorjem, ki ste nam v tej krizni situaciji kakorkoli pomagali, pri izvedbi tega pohoda. Zavedamo se, da ga brez vas ne bi mogli izvesti.

Zahvaljujemo se predsedniku OZVVS Ajdovščina/Vipava, Ivanu Marcu, za vso dano podporo, in predsedniku istih občin ZB za vrednote NOB, Božu Novaku.

Zahvaljujemo se tudi organizacijskemu odboru spominskih pohodov na Triglav, Janezu Smoletu iz Radovljice na Gorenjskem.

Kot glavnemu podporniku in sponzorju se posebno zahvaljujemo županu Občine Ajdovščina, Marjanu Poljšaku, in županu občine Vipava, Ivanu Princesu.

V čast nam je tudi, da nas je na Kredarici obiskal polkovnik Emil Velikonja (Poveljstvo sil Slovenske vojske) s Predmeje s soprogo Elvico ter nam pomagal pri prevozu logistike s helikopterjem SV, ki ga je pilotiral stotnik Bevk.

Posebna zahvala tudi: Primorskim novicam; ekipi Radia Nova in Poloni Krušec; TV-Primorka; Radiu Robin; Radiu TV Koper - Capodistria in Arturju Lipovšu ter RTV-Slovenija; Uredništvoma Latnika ter Prepiha; ekipi TV Vitel in Ivanu Saksida.

V nadaljevanju se zahvaljujemo še:

poveljstvo vojašnice CU-Vipava in njen poveljnik polkovnik Rožanec Miran,
vse osebje vojaške kuhinje in njihov poveljnik Vladimir Kobal,

- podjetje Projekt inženiring,
- Alojz Fajdiga z Goč,
- Podgornik d.o.o.,
- Mesnica Rovtar,
- Agroind Vipava – Vinska klet,
 - Fructal d.d.,
- Adrijanabar in njeni domači,
 - Štor Nives,
- Fadil – Gradbeništvo,
 - Fama d.o.o.,
 - Društvo Gora,
 - Sebastijan – Coca-Cola,
- Vulkanizerstvo Vipava, Peter Golob,
- Bar Pri Marjanci, Bojana Rodman,
- Gostinstvo Tomaž Hrovatin, Vipava.

NOVO: Izdelali smo svojo spletno stran na naslovu:

www.nanos-triglav.si

mail: pohodniki@nanos-triglav.si

Nasvidenje v prihodnjem letu, na sedmem pohodu!

beneški fantje

BENEŠKI FANTJE – VIDEOSPOT 'SONČNO JUTRO' V SONČNEM DNEVU

Roman Blaško

Beneški fantje na Predmeji
Foto: Arhiv Romana Blaška

Gorska tiha noč se poslavlja. Poraja se prvi svit in raste v sončno jutro. Čaven že obsijejo prvi žarki: z Ivotom Saksido s TV Vitel sva že na Bevrci. Ivo v kamero lovi gorske rože, Goro pod nama, gore nad njo ... Potlej se odpeljeva v Smrečje. Trave pijejo bogato jutranjo roso, da bodo laže preživele vroč dan; pajek v grmu je kot z biseri obdan, ko se sonce ujame v roso na njegovi mreži.

Že sva na Predmeji. Tu

naju Pri Bizjakih pozdravita Elvica in Emil in v hramu si veselo nazdravimo. Pot nadaljujemo V Bajto, kjer so zbrani že Beneški fantje. Dan je svetel in sončen. Moj očim Avguštin kleplje koso, stric Anton nam pokaže, kako se koso razstavi in sestavi, in že se preselimo k moji hiši V

Kosa v mojih rokah
Foto: Arhiv Romana Blaška

Grič. Travnik za hišo je poln cvetočih rož. Kosa v mojih rokah reže trave in cvetove in kot travnik je postal prazen in žalosten. Grablje vzameta v roke mati Ivanka in prijatelj Emil in pograbitava pokošeno travo.

Beneške fante, ki že osemindeset let delujejo kot glasbena skupina, zdaj vodi pevec **Tomaž Kobol**, ki je prevzel glas pred dvema letoma preminulega legendarnega **Edija Bukovca**. **Edi Pavlovič** je prevzel glas Tomaža Kobola, harmonikar je **Franc Kušar**, kitarist **Marko Fujan**, na bas kitaro igra **Jože Prek**. Tako sestavljen ansambel uspešno nadaljuje beneško glasbo. Z njimi je nastajal in nastal tudi videospot **Sončno jutro**.

Zanj je že pred petdesetimi leti glasbo napisal **Bogdan Habbe**, že dvajset let pokojni učitelj klasične kitare. Za današnji čas je glasbo priredil njegov brat **Igor Habbe**, dolgoletni harmonikar ansambla. Besedilo pa je napisal **Peter Ajdič**, dolgoletni kitarist, tekstopisec in skladatelj Beneških fantov.

Snemanje Sončnega jutra smo končali pri Materi Gorjanki, na Robu Gore. Tu so se nam pridružili še Slavko, Branko in drugi.

Posneta skladba bo kmalu predvajana na več televizijah.

Sončno jutro je že šesti videospot Beneških fantov. Jaz pa sem srečen, da mi je Mati Narava dala živeti na Gori in uživati nje lepote. Srečen sem in svoje veselje rad delim z drugimi in ga trosim po svetu.

Gora – Predmeja, 12. junij 2010

po trebuši

PO TREBUŠI

Zlatka Černigoj – Čibejeva iz Trebuše

Trebušani in Gorjani so že od nekdaj imeli tudi nekatere skupne poti, tako sta narekovala sosedstvo in trdo življenje enih in drugih. Tudi ženili so se med seboj in kupovali ter si izmenjevali posestva.

Zelo malo Gorjanov, in celo Trebušanov samih, pa pozna vse naravne lepote Trebuše, njene vode, slapove, tolmane, brzice, soteske in kotlice, ki so, po prepričanju marsikaterega obiskovalca, v samem vrhu svetovnih lepot; in kar je danes zelo pomembno, tudi voda je čista in celo zdravilna. Potok Trebušca, ki izvira nekje pod Hudim poljem, ima, preden se izlije v Idrijco, več kot petnajst pritokov, od teh pet večjih, vsi pa so res lepi. Prvi in najdaljši je potok Gačnik, ki ima deset večjih in okrog trideset manjših slapov; drugi je potok Pršjak, poznan po svojem najvitkejšem, sedemindvajset metrov visokem slapu; več je še manjših, ki so laže dostopni. Večina slapov na teh dveh

Ob mlinu ...

Foto: Marijan Černigoj

potokih je vse bolj poznanih in v zadnjem času malo več predstavljenih v medijih. Manj poznani, a prav tako lepi in zanimivi, so slapovi v M'kčevi grapi, slapovi v Malnih in Srna grapi ali Jelen-

Španski kaskader na Gačnikovem slapu ...

Foto: Slavko Vidic

ku; in prav ob teh slapovih, predvsem pa v Srna grapi, me je vodila pet kilometrov dolga pot v šolo. Potok v Srna grapi je na svoji poti med drugim poganjal Riževski mlin, ki je Trebušanom in marsikateremu Gorjanu mlel moko.

Kaj mene povezuje z Goro?

Pred štiridesetimi leti sem spoznala moža Marijana, iz Tanove hiše, se z njim poročila in pred kratkim priselila na Otlico, kjer sva si postavil novo hišo in tu tudi živimo.

Moj stari oče pa je bil Franc Čibej – Podmajski, ki je

Trebuški modras ...

Foto: Slavko Vidic

nekaj let pred prvo svetovno vojno kupil Ostrožnikovo kmetijo v Gorenji Trebuši. Z ženo Štefanijo (mojo staro mamo) sta imela enajst otrok, med njimi tudi Francko, mojo mamo, ki je edina ostala doma, na takrat že dobro poznani Čibejevi domačiji.

Hišo so med vojno požgali Italijani, edina brata sta kot borca padla v NOB, in tako so z obnovo začeli moji starši.

Z Goro me prav tako povezuje ženitev očetove sestre Jožefe (Pepce) Škvarča s Francem Čibejem, na Predmejo, k Blažeškim. Tam se jima je rodilo šest otrok, od katerih je živ še Franc, ki živi v Dolenjskih Toplicah. Zanimivo pri tem je to, da moj stari oče Franc Čibej -Podmajski ni bil nič v sorodstvu z Blažeškim Francem Čibejem.

Od Čibeja do šole sem hodila vsak dan v šolo, razen v hudi zimi, ko sem po več dni ostajala pri Mežnijskih, blizu šole. Pot v šolo je vodila mimo Riževskega mlina, po Srna grapi, ob brzicah, tolmunih in prepadih. Danes se mi ta pot zdi veliko bolj nevarna kot takrat, in prav ta pot je tisto, kar zelo rada pokažem vsakemu, ki ve, kaj je lepota neokrnjene narave.

1 Leta 1997 je bila posneta videokaseta **Trebuša – Glaževa dolina (Marjan Batagelj, TV Vitel, POP TV, besedilo bere Franc Černigoj)**, na kateri 'igra' glavno vlogo prav Gačnik s svojimi prelestmi. Film je bil istega leta prvič javno predstavljen v Trebuši. Domačini so ga zelo toplo sprejeli. (Op. ur.)

Zadnji tak izlet smo po naključju, in kolikor se pač da v enem dnevu, uspešno opravili v družbi Slavke in Slavkota Vidic, njegovega bratranca Božota, Milkota Ženuskiga in mojega moža Marijana.

Sprehod, oziroma bolj plezanje, so nam s svojimi skoki v tolmine in kotličice na Gačnikovih slapovih popestrili španski kaskaderji, na Pršjakovem pa plezalci po slapovih; po domače bi rekli, da ti zastane dih, ob čem vse nekateri uživajo.

Ob Srna grapi smo si ogledali Riževski mlin, občudovali žal propadajoče mojstrovine starih mojstrov, pili vodo iz potokov in tudi pravega modrasa smo srečali. Poti ob teh potokih niso urejene, celo nevarne so, zelo pomembna je prava obutev in z malo previdnosti se v zadovoljstvo vseh lahko konča ob poslastici – postrvi iz Trebušce. Vreme je bilo ta dan kot naročeno, sončno, mogoče celo pretoplo.

V poletnem času je pot ob teh potokih mnogo manj nevarna kot pozimi, takrat si tja upa malokdo. Pozimi je moja pot v šolo vodila ob zaledenelih slapovih, tolmunih in ledenih zavesah. Ta divje lepi svet v celoti ni bil še predstavljen širši javnosti¹, bilo pa bi lepo, da bi vsaj mi spoznali, da je doma res najlepše.

razmišljanje

LE KOMU SEM JAZ, STARKA, ŠE POTREBNA?¹

Anka Vončina

Če se le da, združim več opravkov v eno pot, tudi v prostem času, kajti spleča se mi. Največ koristi imam sama.

Ponedeljkov tek, preverba, kaj vse že cveti; kratek postanek pri krasnem vrtu ob poti, ... in obisk prijateljice tam v globini gozda. Več stoletij je opazovala dogajanja tam ob eni redkih še kar ravnih poti v idrijski okolici. Od starosti je klonila. Padla je čez pot, a res ne morem reči, da je v napoto. Najbrž sem jo ravno zato opazila in seveda vzljubila. Kako mogočna je! Vedno si padeva v objem, sprejme me vsa topla in mehka, ovita v plašč mahu. Izpod trohnečega lubja kuka mnogo gliv, mnogim žužkom je varen dom. Vedno sem se veselila tega, kako potrebna je v tej verigi razvijajočih se novih in novih živih elementov: zame je učilnica.

Toplota se je le prikradla v že pozen maj, kako zeleno, kako potrebno in kako sproščujoče. Na obisk grem k njej, da deliva srečo novega poletja, ki ga bova spet dočakala. A nič ni več, kot je bilo. V najin prostor so se nasilno vrinile motorne žage. Saj vem, da si boš, gozd, oddahnil od prehude gneče. Saj vem, da se ta svet vrti in se spreminja, a presenečenje le je. S strahom stopam in opazujem, kje spet bo zazijala rana, kje golota bo razkrila tvoja ranljiva rebra. Nič od tega, tokrat so poslušali najin glas, najina moč povezanosti je zaleгла. Sečnja je le prebiralna, drugo leto se boš, dragi gozd, že sam zalizal. Le kakšna nova konjska steza, ki se ji bom kasneje pustila zapeljati, me bo popeljala v tvoje skrite koticke. Morda odkrijem še kakšen skrit zaklad.

1 Besedilo, že objavljeno (nekoliko spremenjeno) v: Idrijske novice, št. 228, z dne 25. 5. 2010

A kaj je s teboj, kje si? Gotovo si se zlila v eno izmed nepreglednih skladovnic drv. Ne bom te več objela, ne boš več moj cilj. A vsaj ogrela boš kakšno prezeblo dušo. Ne boš ogrela le telesa, tvoja toplota bo grela predvsem srce.

Ne, še si tam, le pod pot so te umaknili, nisi jim potrebna, povsem si brezkoristna! Kakšna sreča, njim brezkoristen, a meni si kot mati, še me boš čakala, še se bova skupaj tolažili in še se bova skupaj veselili. Tja v kot si se tiho umaknila, nikomer nočeš biti v napoto. Jaz pa te bom vedno občudovala, tvojo skromnost, a močno voljo preživetja, ki jo kažeš v zmožnosti rojevanja tolikih novih življenj. K tebi bom hodila, tudi ko te več ne bo, tudi ko boš le še prhla zemlja. Saj ti boš vedno tu, tvoje bogastvo so tvoji otroci.

Za danes »čau«, moja mati bukev!

Idrija, 25. 5. 2010

stoletnik

STOLETNIK JOŽE VIDMAR

Jože Vidmar – Pepe Lohajnerski z Otlisce, ki živi na Koprskem, o katerem smo v Gori že nekajkrat pisali, je v letošnji pomladi praznoval 100 let! Rojen je bil namreč 15. marca 1910. Ker je to redke dogodek – in ker je hodil po res bogati in razgibani življenjski poti, bomo v letošnji božični številki o njem napisali kaj več.

Tokrat le – fotografija s praznovanja njegove stoletnice, s katere je razvidno, da bo Pepe čakal še kateri rojstni dan! (Uredništvo)

KONJSKE DIRKE IN GOZDARSKI SEJEM V GOZDU

Sanda Hain

Že v sedmo so se sredi letošnjega avgusta v idiličnem Gozdu na Gori srečali konjeniki – ob druženju so obvezna sestavina srečevanj tudi atraktivna konjeniška tekmovanja. Že v drugo pa je njihovo srečanje popestril tudi kmetijsko-gozdarski sejem, ki postaja vedno bolj privlačen tako za

Kmetijsko gozdarski sejem je ponudil zanimive prikaze in predstavitve

Foto: Sanda Hain

obiskovalce, kot tudi za razstavljalce. Lanskim so se pridružili novi in vse tako kaže, da jih bo v prihodnje še več, čeprav je že letošnja bera ponudila pisano, predvsem pa zanimivo paleto vseh mogočih strojev in naprav za gozdarje, kmetovalce in tudi za dom. Sobotno sejemske dogajanje so popestrile mnoge zanimive predstavitve strojev in naprav posameznih podjetij, ogledali smo si lahko celo podiranje drevesa in nakladanje lesa. Zelo zanimive, predvsem pa poučne predstavitve varnega rokovanja z gozdarskim orodjem je pripravila Srednja gozdarsko-lesarska šola iz Postojne. Popoldne pa so se že pričeli zbirati konjeniki in začela so se prva tekmovanja – konjski biatlon je v tistem delu s streljanjem postregel z obilico zabave, saj so konjeniki ciljali v jajca domačih kokoši. Kljub dežju so organizatorji v celoti izpeljali tudi sobotni večerni program z nastopi rokovskih skupin iz okolice in izbori najboljšega zvarka ter najslajšega šalama. Nedeljsko jutro je z vlago in težkimi deževnimi oblaki na nebu povzročilo nemalo preglavic organizatorjem,

Smučarskemu društvu Gozd, ki pa se je odločilo, da se ne preda – in zmagalo. Že zgodaj popoldan so se tudi do Gozda uspeli prebiti topli sončni žarki in tekmovanje se je lahko pričelo. V slalomu so se konjeniki pomerili v treh kategorijah, pričeli so otroci, nato so se na progo s količki pognale ženske tekmovalke, zadnja kategorija pa so bili moški jahači. Po drugem krogu so bili zmagovalci znani, sledilo pa je še bolj napeto tekmovanje – »paralelni« konjski sprint. Tu so si konjeniki resnično dali duška in navduševali s svojim atraktivnim jezdenjem. Pohvaliti velja tudi obiskovalce, ki so z glasnim navijanjem spodbujali tekmovalce ter tako ustvarjali pristno in napeto športno vzdušje. Čeprav je srečanje konjenikov namenjeno predvsem druženju, tudi zmage niso od muh, zato so organizatorji za vse najboljše, najmlajše, najatraktivnejše, ... pripravili pokale. Tekmo-

Konjeniki so prikazali veliko spretnosti

Foto: Sanda Hain

posvetijo varnosti živali. Konje, ki morajo seveda imeti ustrezne »papirje«, pred tekmovanjem pregleda veterinar, ki je tudi sicer prisoten ves čas prireditve. Živali imajo urejene udobne pri-
veze, ki so dovolj umaknjeni od pri-
zoriščnega vrveža, poskrbljeno je tudi za stalno oskrbo.

Organizatorji imajo za seboj že sedem odlično izpeljanih dogodkov, ki jih iz leta v leto dopolnjujejo z dodatnimi aktivnostmi in zanimivostmi, in prav temu gre seveda pripisati tudi uspešne izvedbe.

Prireditveni turizem ima v naši deželi imenitne možnosti

za razvoj, saj smo tako-rekoč sredi Slovenije – torej prav vsem dovolj blizu, imamo zanimive zgodbe in še zanimivejše ljudi, primerne prostore, zgodnjo pomlad in pozno poletje, ... Je pa dejstvo, da se je potrebno za dobro zabavo tudi močno potruditi. Zgolj »zvezdniško ime« na plakatu že dolgo ni več dovolj za vedno bolj zahtevnega potrošnika, ki si želi predvsem pristnih in atraktivnih doživetij. In doživetja na Konjskih dirkah v Gozdu so zanesljivo »primer dobre prakse«.

Zadnje priprave pred tekmo

Foto: Sanda Hain

Marjan Likar

KLIČE ME GORA ...

Marjan Likar

Kliče me Gora,
kliče me kamen,
kliče vrtača, ograjena je s kamnom ...
Kliče me šumenje gozdov,
zavijanje burje,
nešteto cvetov nepokošenih bregov.
Kliče pomlad, poletje, jesen in zima,
vedno glasneje, močnejše:
»Vrni se, glej, naužij se lepot
tvoje te Gore!«

23. aprila sem se res vrnil na Goro, z avtobusom znancev in prijateljev, članov Zveze borcev za vrednote NOB iz Trzina.

Naše potovanje se je v besedi pričelo že na samem začetku poti. Večina ni vedela, kam nas vodi pot. Le to je bilo sporočeno vsem, da gremo v kraje, kjer je med drugo svetovno vojno deloval IX. korpus NOB.

Dan obujanja zgodovine pa se je začel že na Vrhniki. V rimski dobi je preko Vrhnike tekla močna obrambna linija pred vpadi barbarov. Od Reke pa vse tja do Alp so se razprostirale utrdbe z glavno komando na Hrušici, kjer je danes gostilna Stara pošta.

Pot nas je nato vodila skozi Črni Vrh, kjer se je 1. septembra 1944 odvijal dvanajsturni boj z močno posadko domobrancev. To je bila bitka, ki jo je kot komandant IX. korpusa vodil general Novljan.

Po jutranji kavici v gostilni Pri Damjanu pa se pričelo pravo doživljanje Gore.

Col, Žagolič, Gozd, Kovk, Otlica in Predmeja. Beseda je stekla o prvi poselitvi Gore pa o dogajanjih na tem območju v času prve in druge svetovne vojne.

Obudili smo spomin na tragedijo Pri Brigiti, kjer so Italijani pokazali vso svojo krutost s strahotnim pobjem vse družine.

Marsikomu pa je bilo tesno pri srcu, ko je avtobus zapeljal po strmini in skozi tunele po znameniti cesti proti Ajdovščini. Skoraj tja do Korita smo se popeljali, kjer je bila 1944. leta zmagovita bitka Gradnikove brigade. Uničenih je bilo osem kamionov in dva motocikla z nemško soldatesko.

Za potnike v levem delu avtobusa je nastopilo pravo olajšanje, ko smo zapeljali nazaj proti Predmeji. Tisti na desni strani pa so s strahom pogledovali na strmine in prepade pod cesto ter na kamnito gmoto Orlovice na nasprotni strani.

Med potniki je bilo čutiti pravo olajšanje, ko smo mimo kapelice zapeljali do obeležij Jozefu Ressleru, vodi, ruskim ujetnikom in postali pri spomeniku Materi Gorjanki. Nepozaben pogled na Vipavsko dolino in obuditev spomina na težko življenje gorjanskih mater se je globoko vtisnil vsem v spomin.

Obisk spomenika ob Hotelu in grobnice je izpolnil Rino Velikonja, z nazornim opisom dogajanj med drugo svetovno vojno na Gori.

Vse je tudi navdušil ogled dela pridnih rok Gorjanov Na Rupih. Koča in športni objekti so zavidanja vredni, po mnenju prav vseh udeležencev. Le zakaj ni več mogoča izvorna, edinstvena prireditelva Kravja ruleta na tem prelepem kraju, smo se spraševali. Pravo presenečenje pa so pripravile Gorjanke, z lepo odigrano igrico o človeških značajih in midsosedskih odnosih. Srca vseh pa so se razvnela z lepim, ubranim pevskim nastopom, še ne slišanih izvornih pesmi.

Helena Krapež je prispevala svoj delež k dobremu počutju udeležencev z dobrim kosilom in žlahtno vipavsko kapljico, ki je razvnela družbo. Zato je bilo razgreto družbo težko odtrgati od omizja. Slovo od Gore in prijaznih gostiteljev je bilo kar nekam težko. »Zakaj že gremo od teh prijaznih ljudi in tega lepega kraja?« je bilo slišati glasove, ko smo se zapeljali še na ogled izvira Hublja.

Mnogi med nami so si obljubili, da bodo Goro in Gorjane še obiskali in s seboj pripeljali tudi prijatelje in znance.

Rino, Dušan, Vika, Zvonka in vsi, ki ste nam pripravili nepozaben dan, hvala vam!

Trzin, maj 2010

PS: Ohranimo naš časopis!

POPRAVEK

V GORI – Časopisu o Gori, Gorjanih in Gorjankah, številka 45, str. 19, april 2010, je nastala neljuba napaka.

V mojem članku GORJANI NA MLJETU je pod fotografijo napisano Stari tata.

Pravilno bi moralo pisati: Moja starša Lojze in Berta.

Lep pozdrav vsem bralcem časopisa Gora!

Rino Velikonja - Bevkov

vabilo

POHOD PO DOLU GOR IN DOL

Dušan Brus

Planinska sekcija Društva Gora organizira 12. septembra 2010 **4. množični pohod PO DOLU GOR IN DOL**.

Zbor pohodnikov bo med 8.00 in 9.00 uro zjutraj v Športnem parku Tiha Dolina. Startnina bo 5 €. Vanjo bosta vključena topel obrok hrane in ena pijača (kozarec soka ali vina). Začetek pohoda bo ob 9.00 uri. Pot je lahka in nezahtevna, skupne zmerne hoje bo od 6 do 7 ur. Pohod bo ob vsakem vremenu.

Na naši planoti imamo veliko znamenitosti, ki si jih je vredno ogledati, zato bomo letošnji pohod posvetili BREZNOM, ki jih tod ne manjka, vendar je vsako po svoje zanimivo.

Pri vodenju pohoda nam bodo priskočili na pomoč jamarji iz Jamarskega društva Danilo Remškar iz Ajdovščine. Vodič bo predsednik jamarskega društva Božo Remškar. Spust v brezno in vzpon iz njega nam bosta v breznu Zalazarca prikazala domačina Matej Blaško in Nejc Velikonja s Predmeje. Pri vodenju nam bosta pomagala še Elvica Velikonja, ki nam bo povedala kaj več o rastlinstvu na tem območju, in Emil Velikonja.

Naš pohod bomo, kot vedno, pričeli v Tihi Dolini, z Rupe, po cesti proti Kozji steni. Po dobrem kilometru hoje bomo zavili kakih 200 metrov navkreber in si ogledali prvo brezno, Medvedova jama, se vrnili nazaj na cesto ter nadaljevali naprej proti Piščančjemu breznu. Nato bomo obiskali Mojčino jamo, brezno pred Kozjo steno ter ledenico v Kozji steni.

Tu se cesta konča in naš pohod bomo nadaljevali po stezi na Kozjo steno. Od tu naprej pa po lovski poti mimo Belih sten do breznov Bela Griža 3, Bela Griža 1 in Bela Griža 2, naprej do Žanove štirne na vrh Sorteža, kjer bo najvišja točka našega pohoda. Od tod je ob lepem vremenu lep razgled po Vipavski dolini, čez Kras in vse tja do morja.

Po kratkem počitku se bomo začeli spuščati proti breznu za Obreznico, naprej za Robom do Zalazarce, kjer bo že prej omenjen spust in izstop iz brezna. Obiskali bomo še dve brezni, in sicer Ledenico na Dolu in brezno za Skalcami. Pohod bomo sklenili v Tihi Dolini, kjer nas bo čakal zaslužen topel obrok hrane in pijače.

Sledilo bo druženje s hišnim ansamblom.

Lepo povabljeni!

ZARDELI JAVOR

Marijan Černigoj – iz Tanove hiše

Spet javor rdeči –
da sram ga ni!,
skozi okno v sobo gleda,
kjer dekcle mlado spi.

Kaj misli si? K dekletu hrepeni??
Pobožal bi jo rad,
a korenina ga drži ...

Vse bolj je rdeč –
šel bi javor rad v vas ...
Odpadel mu je prvi list –
ga dal dekletu je v okras.

Mineva čas, se mudi;
odpada listje, ki rdeči.
»Ne morem k tebi, deklica –
le v mojem listju sladko spi!«

Prišel je zime čas in sneg.
Dekleta v listju skrit nasmeh ...

Spomladi se deklica zbudi.
Odšla je zima, vse cveti.

Pod oknom je gozdar postal –
posekal javor, na žago ga dal.
Si posteljo bo naredil,
z dekletom se na njej igral.

Pognale mladike so iz panja,
na postelji iz javorja lansko listje sanja ...

Časopis GORA izdaja Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine GORA Predmeja.
Sedež uredništva je na Predmeji 35a, 5270 Ajdovščina, tel., fax: (05)36-49-023
e-mail: info@drustvo-gora.si, www.drustvo-gora.si

Uredniški odbor: Franc Černigoj, Alenka Tratnik, Iztok Velikonja, Rajko Velikonja, Edo Pelicon
Glavna in tehnična urednica: Alenka Tratnik
Odgovorni urednik: Rajko Velikonja
Lektor: Franc Černigoj
Realizacija: GK Grafika
Naklada: 500 izvodov
Oblikovanje logotipa društva Gora: Silva Karim
Fotografija na naslovnici: Franc Černigoj
Fotografija na zadnji strani: Slavko Vidic

ISSN 1408-7855 NUK Ljubljana